

“МТЕЛ” а.д. БАЊА ЛУКА

**Консолидовани финансијски извјештаји
за период од шест мјесеци који се
завршава 30. јуна 2018. године и
Извјештај независног ревизора**

САДРЖАЈ

	Страна
Извјештај независног ревизора	1 - 6
Консолидовани финансијски извјештаји:	
Консолидовани извјештај о добитку и губитку и осталом укупном резултату	7
Консолидовани извјештај о финансијском положају	8
Консолидовани извјештај о промјенама на капиталу	9
Консолидовани извјештај о новчаним токовима	10
Напомене уз консолидоване финансијске извјештаје	11 - 57

ИЗВЈЕШТАЈ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА

Управном одбору и акционарима "Мтел" а.д. Бања Лука

Мишљење

Извршили смо ревизију приложених консолидованих финансијских извјештаја (страна 7 до 57) друштва "Мтел" а.д. Бања Лука и зависних друштава (заједно у даљем тексту "Група"), који обухватају консолидовани извјештај о финансијској позицији на дан 30. јун 2018. године и консолидовани извјештај о укупном резултату, консолидовани извјештај о промјенама на капиталу и консолидовани извјештај о токовима готовине за период од шест мјесеци који се завршио на тај дан, и напомене уз консолидоване финансијске извјештаје које укључују сумарни преглед значајних рачуноводствених политика.

По нашем мишљењу, консолидовани финансијски извјештаји приказују истинито и објективно, по свим материјално значајним аспектима, финансијску позицију Групе на дан 30. јун 2018. године и њену финансијску успјешност и токове готовине за период од шест мјесеци који се завршио на тај дан, у складу са Међународним стандардима финансијског извјештавања (IFRS).

Основа за мишљење

Ревизију смо извршили у складу са Међународним стандардима ревизије (ISA). Наше одговорности у складу са тим стандардима су детаљније описане у одјелку извјештаја који је насловљен *Одговорности ревизора за ревизију финансијских извјештаја*. Ми смо независни у односу на Групу у складу са етичким захтјевима који су релевантни за нашу ревизију консолидованих финансијских извјештаја у Републици Српској, и испунили смо наше друге етичке одговорности у складу са овим захтјевима. Сматрамо да су ревизијски докази које смо прибавили довољни и адекватни да нам пруже основу за наше мишљење.

Кључна питања ревизије

Кључна питања ревизије су питања која су, по нашем професионалном просуђивању, била од највећег значаја у нашој ревизији консолидованих финансијских извјештаја за текући период. Ова питања су разматрана у контексту ревизије консолидованих финансијских извјештаја у цјелини и у формирању нашег мишљења о њима, и ми нисмо изнијели издвојено мишљење о овим питањима.

(наставља се)

ИЗВЈЕШТАЈ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА

Управном одбору и акционарима “Мтел” а.д. Бања Лука (наставак)

Кључна питања ревизије (наставак)

Кључно питање ревизије	Одговарајућа ревизорска процедура
Признавање прихода – тачност евидентираних прихода узимајући у обзир сложеност система	
(Погледати напомене 3.2, 4, 5, 12 и 22 уз консолидоване финансијске извјештаје) Приходи Групе, за период од шест мјесеци који се завршава на дан 30. јуна 2018. године, проистичу из више различитих токова заснованих на информационим системима који дневно обрађују изузетно велики број података. Приходи су материјално значајна категорија која је подложна значајном инхерентном ризику због сложености система неопходних за исправно евидентирање и идентификацију прихода и утицаја промјене цијена и тарифних модела (укључујући тарифне структуре, попусте купцима и подстицаје). Сходно томе, одговарајућа примјена рачуноводствених стандарда сматра се сложеном, и у извјесној мјери заснованој на процјенама и претпоставкама које је извршило руководство Друштва, посебно у духу примјене МСФИ 15.	Урадили смо анализу да ли је руководство Друштва и Групе адекватно признавало приходе и примијенило захтјеве МСФИ 15. Наше ревизорске процедуре су укључивале тестирање контрола и друге процедуре ревизије, укључујући: - Процјену окружења ИТ система у вези са фактурисањем услуга и одмјеравањем прихода, као и других релевантних система који подржавају одмјеравање прихода, укључујући и имплементиране контроле промјена система; - Оцијенили смо рачуноводствене политике које се односе на признавање прихода, укључујући уговоре са више елемената (МЕА) и програме лојалности купаца, као и утицај нових пословних модела; - Провјеру система фактурисања и мјерења прихода до уноса у главну књигу; - Провјеру појединачних фактура купцима (на бази ревизорског узорковања); - Процјењивање дизајна процеса постављених како би се објасниле трансакције у складу са МСФИ 15 и ИТ система како би подржали имплементацију нових захтјева; - Процјена адекватности метода који се користе за одређивање очекиваних утицаја почетне примјене МСФИ 15; - Преглед примијењених нових рачуноводствених политика и захтијеваних објелодањивања у вези са имплементацијом МСФИ 15. На бази спроведених ревизорских процедура, нисмо идентификовали значајне налазе у односу на тачност евидентираних прихода за период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године. Увјерили смо се да су системи и процеси које је успоставило руководство, као и процјене и претпоставке које су направљене довољно документоване и поткрепљене, да би се осигурала правилна примјена МСФИ 15.

(наставља се)

ИЗВЈЕШТАЈ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА

Управном одбору и акционарима “Мтел” а.д. Бања Лука (наставак)

Кључна питања ревизије (наставак)

Кључно питање ревизије	Одговарајућа ревизорска процедура
Признавање прихода - процјене роминг попушта у међународном саобраћају	
<i>(Погледати напомене 22 и 30 уз консолидоване финансијске извјештаје)</i> Обрачунати нефактурисани приходи Групе, који се односе на роминг попусте у међународном саобраћају, као и разграничења за роминг попусте другим операторима од стране Групе у међународном саобраћају, су изабрани за кључно питање ревизије због тога што укључују значајан обим процјена руководства које се односе на испуњење услова из појединачних уговора са одређеним операторима. Постоји ризик по основу процјене руководства за обрачунате нефактурисане приходе Групе од роминг попушта са другим операторима у међународном саобраћају, и обрачунате укакулисане расходе за роминг попусте другим операторима од стране Групе, такође у међународном саобраћају.	Урадили смо анализу да ли је руководство Друштва и Групе адекватно извршило обрачун и евидентирање разграничења прихода и расхода, а по основу попушта у међународном саобраћају. Наше ревизорске процедуре су укључивале тестирање контрола и друге процедуре ревизије, укључујући: - Преглед уговора са најзначајнијим операторима по оствареном приходу/ насталом расходу од примљених/датих роминг попушта; - Спровођење детаљних тестова улазних и излазних рачуна према операторима и провјера њихове тачности, као и усклађеност са условима дефинисаним у уговорима о роминг попустима; - Провјера фактурисања износа роминга са обрачунима и поравнањима добијеним од клиринг кућа у току периода од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године. На бази спроведених ревизорских процедура, нисмо идентификовали значајне налазе у односу на тачност евидентираних прихода по основу процјене роминг попушта, за период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године.

(наставља се)

ИЗВЈЕШТАЈ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА

Управном одбору и акционарима “Мтел” а.д. Бања Лука (наставак)

Кључна питања ревизије (наставак)

Кључно питање ревизије	Одговарајућа ревизорска процедура
Обезвјеђење некретнина, постројења и опреме и нематеријалних средстава, укључујући и гудвил	
<i>(Погледати напомене 4, 12 и 13 уз консолидоване финансијске извјештаје)</i> Нематеријална средства и гудвил, на дан 30. јуна 2018. године износе 70,623 мил ВАМ, док некретнине, постројења и опрема Групе на наведени дан износе укупно 555,073 мил ВАМ. У складу са захтјевима МСФИ, од Групе се захтијева да на дан биланса стања, врши тестове импаритета исказаних вриједности гудвила и нематеријалних средстава са неограниченим вијеком употребе. За нематеријална средства са ограниченим вијеком употребе, као и за некретнине, постројења и опрему, захтијева се, да се на сваки дан биланса стања, процјењује да ли постоје индикатори импаритета и ако ти индикатори постоје, тестови импаритета се спроводе за ову имовину. Сматрамо да је тест на импаритет који се односи на некретнине, постројења, опрему, нематеријална средства и гудвил, кључно питање ревизије јер се ради о сродној врсти имовине са материјално значајним износима, а и сам процес тестова импаритета је комплексан, захтијева коришћење процјена, и ослања се на претпоставке руководства које су под утицајем будућих тржишних и економских услова.	Извршили смо сљедеће процедуре: - Оцијенили смо дизајн и имплементацију контрола везаних за процес тестирања импаритета; - Осим тога, процијенили смо композицију јединице која генерише новац (CGU) и средстава која су алоцирана свакој CGU; - Упоредили смо прогнозиране приходе и EBITDA маргине, као и капиталне трошкове и промјене у обртном капиталу за све CGU које су достављене од стране руководства Групе и анализирали најзначајније претпоставке будућег развоја укљученог у пословне планове а у циљу да одредимо прикладност одговарајућих пројекција; - Провјерили смо претпоставке везане за стопу дисконта и стопу раста; - Deloitte експерти за процјене су нам помогли у спровођењу ревизорских процедура које се односе на импаритетне тестове, - Такође, оцијенили смо адекватност објелодањивања у вези тестова импаритета и повезаних претпоставки. На бази спроведених ревизорских процедура, нисмо идентификовали значајне налазе у односу на потенцијално обезвјеђење вриједности некретнина, постројења и опреме и нематеријалних средстава, укључујући и гудвил са стањем на дан 30. јун 2018. године. Увјерили смо се да су системи и процеси које је успоставило руководство, као и процјене и претпоставке које су направљене довољно документоване и поткрепљене, да би се осигурала правилна примјена одредби МСФИ директно везаних за обезвјеђење сталне имовине укључујући и нематеријална средства и гудвил.

(наставља се)

ИЗВЈЕШТАЈ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА

Управном одбору и акционарима “Мтел” а.д. Бања Лука (наставак)

Остала питања

Консолидовани финансијски извјештаји Групе, на дан 30. јун 2017. године и за период од шест мјесеци који се завршио на тај дан, су ревидирани од стране другог ревизора, који је у свом извјештају од 28. јула 2017. године, изразио мишљење без резерве.

Одговорност руководства и лица овлашћених за управљање за финансијске извјештаје

Руководство је одговорно за припрему и фер презентацију ових консолидованих финансијских извјештаја у складу са Међународним стандардима финансијског извјештавања, као и за оне интерне контроле за које руководство одреди да су неопходне за припрему консолидованих финансијских извјештаја који не садрже материјално значајне погрешне исказе, настале услед криминалне радње или грешке.

Приликом састављања консолидованих финансијских извјештаја, руководство је одговорно за процјену способности Групе да настави да послује у складу са начелом сталности, објелодањујући, уколико је потребно, питања која се односе на сталност пословања и примјену начела сталности пословања као рачуноводствене основе, осим ако руководство или намјерава да ликвидира Групу или да обустави пословање, или нема другу реалну могућност осим наведене.

Лица овлашћена за управљање су одговорна за надгледање процеса финансијског извјештавања Групе.

Одговорност ревизора за ревизију финансијских извјештаја

Наш циљ је стицање увјеравања у разумној мјери о томе да консолидовани финансијски извјештаји, узети у цјелини, не садрже материјално значајне погрешне исказе, настале услед криминалне радње или грешке; и издавање извјештаја ревизора који садржи наше мишљење. Увјеравање у разумној мјери означава висок ниво увјеравања, али не представља гаранцију да ће ревизија спроведена у складу са Међународним стандардима ревизије, увијек открити материјално погрешне исказе ако такви искази постоје. Погрешни искази могу да настану услед криминалне радње или грешке и сматрају се материјално значајним ако је разумно очекивати да ће они, појединачно или збирно, утицати на економске одлуке корисника донијете на основу ових консолидованих финансијских извјештаја.

Током обављања ревизије у складу са Међународним стандардима ревизије, ми примјењујемо професионално просуђивање и одржавамо професионални скептицизам током ревизије. Такође:

- Вршимо идентификацију и процјену ризика од материјално значајних погрешних исказа у консолидованим финансијским извјештајима, насталих услед криминалне радње или грешке; осмишљавање и обављање ревизијских поступака који су прикладни за те ризике; и прибављање довољно адекватних ревизијских доказа да обезбиједе основу за мишљење ревизора. Ризик да неће бити идентификовани материјално значајни погрешни искази који су резултат криминалне радње је већи него за погрешне исказе настале услед грешке, зато што криминална радња може да укључи удруживање, фалсификовање, намјерне пропусте, лажно представљање или заобилажење интерних контрола.
- Стичемо разумијевање о интерним контролама које су релевантне за ревизију ради осмишљавања ревизијских поступака који су прикладни у датим околностима, али не у циљу изражавања мишљења о ефикасности система интерних контрола Групе.
- Вршимо оцјену примијењених рачуноводствених политика и у којој мјери су разумне рачуноводствене процјене и повезана објелодањивања које је извршило руководство.
- Доносимо закључак о прикладности примјене начела сталности пословања као рачуноводствене основе од стране руководства и, на основу прикупљених ревизијских доказа, да ли постоји материјална неизвјесност у вези са догађајима или условима који могу да изазову значајну сумњу у погледу способности Групе да настави са пословањем у складу са начелом сталности. Ако закључимо да постоји материјална неизвјесност, дужни смо да у свом извјештају скренемо пажњу на повезана објелодањивања у финансијским извјештајима или, ако таква објелодањивања нису адекватна, да модификујемо своје мишљење. Наши закључци се заснивају на ревизијским доказима прикупљеним до датума извјештаја ревизора. Међутим, будући догађаји или услови могу за посљедицу да имају да ентитет престане да послује у складу са начелом сталности.

(наставља се)

ИЗВЈЕШТАЈ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА

Управном одбору и акционарима "Мтел" а.д. Бања Лука (наставак)

Одговорност ревизора за ревизију финансијских извјештаја (наставак)

- Вршимо процјену укупне презентације, структуре и садржаја консолидованих финансијских извјештаја, укључујући објелодањивања, и да ли су у консолидованим финансијским извјештајима приказане основне трансакције и догађаји на такав начин да се постигне фер презентација.
- Прибављамо довољно адекватних ревизијских доказа у вези са финансијским информацијама ентитета или пословних активности у оквиру Групе како би изразили мишљење о консолидованим финансијским извјештајима.

Ми смо одговорни за усмеравање, надзор и извршење ревизије групе. Такође, ми смо искључиво одговорни за наше ревизијско мишљење.

Саопштавамо лицима овлашћеним за управљање, између осталог, планирани обим и вријеме ревизије и значајне ревизијске налазе, укључујући све значајне недостатке интерних контрола које смо идентификовали током ревизије.

Такође, достављамо лицима овлашћеним за управљање изјаву да смо усклађени са релевантним етичким захтјевима у погледу независности и да ћемо их обавијестити о свим односима и осталим питањима за која може разумно да се претпостави да утичу на нашу независност, и гдје је то могуће, о повезаним мјерама заштите.

Од питања која су саопштена лицима овлашћеним за управљање, ми одређујемо која питања су била од највеће важности у ревизији финансијских извјештаја за текући период и стога су кључна ревизијска питања.

Ми описујемо ова питања у извештају ревизора, осим ако закон или регулатива искључује јавно објелодањивање о том питању или када, у изузетно ријетким околностима, утврдимо да питање не треба да буде укључено у извјештај ревизора, зато што је разумно очекивати да негативне последице буду веће него користи од такве комуникације.

Партнер на ревизорском ангажману чији је резултат овај извјештај независног ревизора је господин Мирко Илић, Овлашћени ревизор.

Бања Лука, 12. септембар 2018. године

Мирко Илић
Партнер
Овлашћени ревизор

у име:

Deloitte д.о.о. Бања Лука
Браће Мажар и мајке Марије 58 и 60
Бања Лука

КОНСОЛИДОВАНИ ИЗВЈЕШТАЈ О ДОБИТКУ И ГУБИТКУ И ОСТАЛОМ УКУПНОМ РЕЗУЛТАТУ
За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године
(У Конвертибилним маркама)

	Напомене	Период који се завршава 30. јуна 2018.	Период који се завршава 30. јуна 2017.
			<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
Приходи од продаје робе и услуга	5	211,264,754	207,960,446
Остали пословни приходи	6	2,132,397	2,076,743
Укупно пословни приходи		213,397,151	210,037,189
Трошкови материјала, робе и везаних услуга	7	(31,354,369)	(28,717,086)
Трошкови запослених	8	(40,410,693)	(38,354,928)
Трошкови амортизације	12, 13	(51,255,093)	(52,836,234)
Трошкови производних услуга	9	(57,257,734)	(56,288,102)
Остали пословни расходи	10	(12,139,877)	(11,453,178)
Укупно пословни расходи		(192,417,766)	(187,649,528)
Пословни добитак		20,979,385	22,387,661
Финансијски приходи	11	1,239,424	1,583,717
Финансијски расходи	11	(686,949)	(245,069)
Финансијски приходи, нето		552,475	1,338,648
Учешће у добитку придруженог друштва	14	2,752,843	792,591
Добитак прије опорезивања		24,284,703	24,518,900
Порез на добитак	32 (a)	(2,435,395)	(2,725,391)
Нето добитак		21,849,308	21,793,509
Остали укупни резултат, умањен за порезе:			
(a) Ставке које могу бити накнадно реклаификоване у добитке и губитке: (Губици)/Добици од финансијске имовине чија се фер вриједност мјери кроз остали укупни резултат	15	(536)	858
Укупни остали резултат, умањен за порезе		(536)	858
Укупни резултат за период		21,848,772	21,794,367
Нето добитак периода који припада:			
Власницима Групе		21,849,308	21,793,509
Власницима учешћа без права контроле		-	-
		21,849,308	21,793,509
Укупни резултат за период који припада:			
Власницима Групе		21,848,772	21,794,367
Власницима учешћа без права контроле		-	-
		21,848,772	21,794,367
Зарада по акцији:			
Основна и разријеђена зарада по акцији	34	0.0445	0.0444

Напомене на наредним странама чине саставни дио ових
консолидованих финансијских извјештаја.

Приложени консолидовани финансијски извјештаји Групе су утврђени од стране менаџмента "Мтел" а.д.
Бања Лука дана 31. јула 2018. године.

Потписано у име Друштва и Групе:

Марко Лопичић
Генерални директор

М.П.

Јасмина Лопичић
Извршни директор за финансије

КОНСОЛИДОВАНИ ИЗВЈЕШТАЈ О ФИНАНСИЈСКОМ ПОЛОЖАЈУ

На дан 30. јун 2018. године
(У Конвертибилним маркама)

	Напомене	30. јун 2018.	31. децембар 2017.
			<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
АКТИВА			
Стална имовина			
Нематеријална улагања и <i>goodwill</i>	12	70,623,882	78,419,846
Некретнине и опрема	13	555,073,833	507,170,329
Улагања у придружено друштво	14	85,086,056	85,130,311
Остала улагања	15	62,097	71,646
Дугорочна потраживања и кредити	16	17,256,655	27,218,614
Одложена пореска средства	32 (в)	413,819	506,297
		728,516,342	698,517,043
Обртна имовина			
Залихе	17	19,547,238	18,385,392
Имовина намијењена продаји		19,756	86,278
Купци	18	67,977,025	66,584,451
Потраживања за преплаћени порез на добитак	32 (д)	779,026	907,692
Друга потраживања	19	5,323,825	1,085,630
Депозити и потраживања за кредите	21	100,042	8,101,477
Активна временска разграничења	22	21,386,791	22,735,261
Готовина и готовински еквиваленти	23	19,739,593	25,049,349
		134,873,296	142,935,530
Укупна актива		863,389,638	841,452,573
ПАСИВА			
Капитал			
Акцијски капитал	24	491,383,755	491,383,755
Законске резерве	24	49,141,766	49,141,766
Нереализовани губици од финансијске имовине чија се фер вриједност мјери кроз остали укупни резултат		(1,105)	(569)
Остале резерве - резерве по основу инвестиционе обавезе	24	97,791,500	97,791,500
Нераспоређени добитак		6,938,930	22,517,048
		645,254,846	660,833,500
Дугорочне обавезе и резервисања			
Каматоносни кредити и позајмице	25	79,032,623	34,766,189
Разграничени приходи	26	68,018	74,202
Одложене пореске обавезе	32 (г)	724,491	776,132
Бенефиције за запослене	27	5,472,959	6,035,526
Резервисања	28	51,486	57,161
		85,349,577	41,709,210
Краткорочне обавезе			
Каматоносни кредити и текуће доспијеће дугорочних обавеза	25	28,741,179	25,719,965
Добављачи	29	49,839,699	59,865,207
Пасивна временска разграничења	30	20,108,516	26,751,867
Бенефиције за запослене	27	747,027	747,027
Разграничени приходи	26	12,367	12,367
Обавезе за дивиденду	34	24,681,126	21,564,115
Остале обавезе	31	8,655,301	4,249,315
		132,785,215	138,909,863
Укупна пасива		863,389,638	841,452,573

Напомене на наредним странама чине саставни дио
ових консолидованих финансијских извјештаја.

МТЕЛ А.Д. БАЊА ЛУКА

КОНСОЛИДОВАНИ ИЗВЈЕШТАЈ О ПРОМЈЕНАМА НА КАПИТАЛУ
За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године
(У Конвертибилним маркама)

	Акцијски капитал	Законске резерве	Нереализовани (губици)/добити од финансијске имовине чија се фер вриједност мјери кроз остали укупни резултат	Остале резерве - резерве по основу инвестиционе обавезе	Нераспоређени добитак	Укупно
Стање, 1. јануар 2017. године	491,383,755	49,141,766	(998)	97,791,500	30,588,772	668,904,795
Нето добитак за период од 1. јануара до 30. јуна 2017. године	-	-	-	-	21,793,509	21,793,509
Укупни остали резултат за период од 1. јануара до 30. јуна 2017. године	-	-	858	-	-	858
Укупни резултат за период	-	-	858	-	21,793,509	21,794,367
Расподјела добитка:						
Дивиденде акционарима	-	-	-	-	(38,950,324)	(38,950,324)
Стање, 30. јун 2017. године	491,383,755	49,141,766	(140)	97,791,500	13,431,957	651,748,838
<i>Ревизију обавио други ревизор</i>						
Нето добитак за период од 1. јула до 31. децембра 2017. године	-	-	-	-	34,509,387	34,509,387
Укупни остали резултат од 1. јула до 31. децембра 2017. године	-	-	(429)	-	-	(429)
Укупни резултат за период	-	-	(429)	-	34,509,387	34,508,958
Расподјела добитка:						
Привремена дивиденда акционарима	-	-	-	-	(25,424,296)	(25,424,296)
Стање, 31. децембар 2017. године	491,383,755	49,141,766	(569)	97,791,500	22,517,048	660,833,500
<i>Ревизију обавио други ревизор</i>						
Ефекат прве примјене МСФИ 15 и МСФИ 9, у придруженом друштву МТЕЛ д.о.о. Подгорица (напомена 14)	-	-	-	-	(2,797,098)	(2,797,098)
Нето добитак за период од 1. јануара до 30. јуна 2018. године	-	-	-	-	21,849,308	21,849,308
Укупни остали резултат за период од 1. јануара до 30. јуна 2018. године	-	-	(536)	-	-	(536)
Укупни резултат за период	-	-	(536)	-	21,849,308	21,848,772
Расподјела добитка (напомена 34):						
Дивиденде акционарима	-	-	-	-	(34,630,328)	(34,630,328)
Стање, 30. јун 2018. године	491,383,755	49,141,766	(1,105)	97,791,500	6,938,930	645,254,846

Напомене на наредним странама чине саставни дио ових консолидованих финансијских извјештаја.

КОНСОЛИДОВАНИ ИЗВЈЕШТАЈ О НОВЧАНИМ ТОКОВИМА
За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године
(У Конвертибилним маркама)

	Период који се завршава 30. јуна 2018.	Период који се завршава 30. јуна 2017.
		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
Токови готовине из пословних активности		
Приливи од продаје и примљени аванси	210,313,095	206,700,868
Остали приливи из редовног пословања	873,315	786,265
Одливи за набавке материјала, горива, енергије и друге трошкове	(111,661,784)	(101,237,410)
Одливи по основу бруто зарада и накнада зарада	(35,529,996)	(33,278,009)
Одливи по основу камата	(340,100)	(223,476)
Одливи по основу пореза из резултата	(2,252,027)	(2,397,829)
Одливи по основу осталих дажбина	(2,780,056)	(2,509,584)
Нето прилив готовине из пословних активности	58,622,447	67,840,825
Токови готовине из активности пласирања и инвестирања		
Набавке некретнина, опреме и нематеријалних улагања	(95,422,131)	(37,823,224)
Прилив по основу продаје некретнина, опреме и нематеријалних улагања	79,749	51,988
Приливи од камата	1,053,739	1,310,376
Приливи/(одливи) по основу дугорочних финансијских пласмана	9,974,549	(3,975,161)
Приливи по основу краткорочних финансијских пласмана	8,001,434	8,496,192
Нето одлив готовине из активности пласирања и инвестирања	(76,312,660)	(31,939,829)
Токови готовине из активности финансирања		
Приливи по основу дугорочних кредита	53,222,394	-
Нето приливи по основу краткорочних кредита	895,078	-
Одливи по основу дугорочних финансијских обавеза	(11,411,272)	(9,296,193)
Одливи за дивиденде и привремене дивиденде акционарима	(30,325,743)	(34,596,365)
Одливи по основу осталих краткорочних обавеза	-	(8,930,173)
Нето прилив/(одлив) готовине из активности финансирања	12,380,457	(52,822,731)
Нето смањење готовине и готовинских еквивалената	(5,309,756)	(16,921,735)
Готовина и готовински еквиваленти на почетку периода	25,049,349	31,190,365
Готовина и готовински еквиваленти на крају периода	19,739,593	14,268,630

Напомене на наредним странама чине саставни дио ових консолидованих финансијских извјештаја.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године

1. ОПШТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

Матично друштво "Мтел" а.д. (у даљем тексту: "Друштво") са сједиштем у Бањој Луци, Република Српска, Босна и Херцеговина, налази се на адреси Вука Караџића 2. Пуни пословни назив Друштва је "Телекомуникације Републике Српске" а.д. Бања Лука, а Друштво се у свом пословању користи са додатна два скраћена пословна имена – "Мтел" а.д. Бања Лука и "Телеком Српске" а.д. Бања Лука.

Већински власник Друштва је Предузеће за телекомуникације "Телеком Србија" а.д. Београд, Србија, које посједује 65.01% акција Друштва.

На дан 30. јуна 2018. године Друштво је имало два зависна друштва:

1. *Mtel Austria GmbH*, Беч, Република Аустрија (100% власништво Друштва), и
2. *Logosoft* д.о.о. Сарајево, Босна и Херцеговина (100% власништво Друштва) - (заједно у даљем тексту - "Група");

На дан 30. јуна 2018. године, Друштво је имало 49% учешћа у придруженом друштву МТЕЛ д.о.о. Подгорица (Црна Гора). Преосталих 51% акција у власништву је крајњег матичног власника Групе – Телеком Србија а.д. Београд.

На дан 30. јуна 2018. године, Група је имала 2,249 запослених (на дан 31. децембра 2017. године: 2,252 запослена).

Основна дјелатност Групе је пружање телекомуникационих услуга, од којих су најзначајније услуге домаћег и међународног телефонског саобраћаја. Поред тога, Група нуди и широк спектар осталих телекомуникационих услуга, укључујући остале услуге фиксне и мобилне телефоније, IP телевизија, закуп линија, приватни водови, услуге на цијелом мрежном подручју, додатне услуге у области мобилне телефоније, интернет и мултимедијалне услуге. Група такође пружа услуге у области закупа, изградње, управљања и заштите телекомуникационе инфраструктуре.

На дан 30. јуна 2018. године, Група је обезбјеђивала телекомуникационе услуге за укупно 1,585,770 корисника (31. децембар 2017. године: 1,631,077 корисника).

Органи Друштва су: Скупштина акционара, Управни одбор, Извршни одбор, Генерални директор, Одбор за ревизију и интерни ревизор.

Генерални директор Друштва на дан 30. јуна 2018. године је: Марко Лопичић.

Чланови Управног одбора на дан издавања ових консолидованих финансијских извјештаја су:

Предраг Ђулибрк
Весна Лончар
Дејан Царевић
Славко Митровић
Драшко Марковић
Ненад Томовић
Бранко Маловић

Чланови Извршног одбора на дан издавања ових консолидованих финансијских извјештаја су:

Марко Лопичић
Јасмина Лопичић
Радмила Бојанић
Миодраг Војиновић
Владимир Четровић
Никола Рудовић

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ

За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године

2. ОСНОВЕ ЗА САСТАВЉАЊЕ И ПРЕЗЕНТАЦИЈУ КОНСОЛИДОВАНИХ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЈЕШТАЈА И РАЧУНОВОДСТВЕНИ МЕТОД

2.1. Изјава о усаглашености

Приложени финансијски извјештаји представљају консолидоване финансијске извјештаје Групе и састављени су у складу са Међународним стандардима финансијског извјештавања (МСФИ).

2.2. Основе вредновања

Консолидовани финансијски извјештаји Групе су састављени по начелу набавне вриједности (историјског трошка), осим за ревалоризацију одређених финансијских инструмената, финансијске имовине чија се фер вриједност мјери кроз остали укупан резултат, који су вредновани по фер вриједности, као што је објашњено у рачуноводственим политикама за финансијске инструменте.

Историјски трошак је генерално заснован на фер вриједности накнаде плаћене у замјену за робу и услуге.

Фер вриједност је цијена коју би примили од продаје имовине или платили за пренос обавеза у уобичајеној трансакцији између тржишних учесника на дан вредновања, без обзира да ли је та цијена директно провјерљива или процијењена коришћењем других техника вредновања. Приликом процјењивања фер вриједности имовине или обавеза, Друштво узима у обзир оне карактеристике имовине или обавеза које би узели у обзир и други учесници на тржишту приликом одређивања цијене имовине или обавеза на датум вредновања.

Средства која су стечена куповином зависног друштва и која се појединачно могу идентификовати, као и стварне и потенцијалне обавезе у пословној комбинацији, иницијално су одмјерена по фер вриједности на дан стицања.

2.3. Функционална валута и валута презентација

Износи у приложеним консолидованим финансијским извјештајима су изражени у Конвертибилним маркама (ВМ) која представља функционалну и званичну извјештајну валуту у Републици Српској и Босни и Херцеговини.

2.4. Утицај и примјена нових и ревидованих МРС/МСФИ

Сљедеће измјене постојећих стандарда издате од стране Одбора за међународне рачуноводствене стандарде ("IASB") и интерпретације издате од стране Комитета за међународне интерпретације финансијског извјештавања ("IFRIC"), су ступиле на снагу током текућег финансијског периода:

	На снази за годишње периоде који почињу на дан или након	Промијене	Утицај на презентацију финансијских извјештаја
МСФИ 9 "Финансијски инструменти"	1. јануара 2018.	МСФИ 9 "Финансијски инструменти" замјењује МРС 39 "Финансијски инструменти". МСФИ 9 укључује ревидоване смјернице у вези са класификацијом и вредновањем финансијских инструмената, као и нови модел очекиваног кредитног губитка у циљу одмјеравања обезвјерења финансијског средства и нове опште захтјеве рачуноводства хеџинга. Класификација финансијске имовине врши се на основу пословног модела за управљање финансијском имовином и уговорних карактеристика новчаних токова.	Нема материјално значајног утицаја на резултате пословања Групе, осим додатних обелодањивања.
МСФИ 15 "Приходи од уговора са купцима"	1. јануара 2018.	Овим стандардом се замјењују постојеће смјернице у вези са признавањем прихода, укључујући МРС 18 "Приходи" и МРС 11 "Уговори о изградњи" и повезана тумачења стандарда. МСФИ 15 обезбјеђује свеобухватни модел за признавање прихода на бази принципа пет корака који се примјењује на све уговоре са купцима. Стандард даје смјернице за теме као што су моменат признавања прихода, рачуноводствено обухватање варијабилних прихода, трошкови извршења или добијања уговора и друга повезана питања.	Разграничена потраживања по основу везаних услуга рекласификована су на уговорну имовину, док су капитализовани уговорни трошкови признати у оквиру нематеријалне имовине.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ

За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године

2. ОСНОВЕ ЗА САСТАВЉАЊЕ И ПРЕЗЕНТАЦИЈУ КОНСОЛИДОВАНИХ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЈЕШТАЈА И РАЧУНОВОДСТВЕНИ МЕТОД (наставак)

2.4. Утицај и примјена нових и ревидованих МРС/МСФИ (наставак)

	На снази за годишње периоде који почињу на дан или након	Промене	Утицај на презентацију финансијских извјештаја
МСФИ 1, МСФИ 12 и МРС 28 измјене као резултат годишњег пројекта унапређења стандарда "Циклус 2014 – 2016"	1. јануара 2018.	Обухвата појашњење више објављених стандарда	Нема материјално значајног утицаја.
IFRIC 22 "Трансакције у иностраној валути и разматрање аванса"	1. јануара 2018.	IFRIC 22 појашњава који курс се примјењује на иницијално признавање трансакција у страним валутама у ситуацијама када је плаћање извршено прије реализације средства, трошка или прихода.	Нема материјално значајног утицаја.
Измјене МРС 40 "Инвестиционе некретнине"	1. јануара 2018.	Измјене се односе на појашњавање преноса са и на инвестиционе некретнине.	Нема материјално значајног утицаја.
МСФИ 2 "Плаћања заснована на акцијама"	1. јануара 2018.	Измјене се односе на појашњавање класификације и мјерења за плаћања заснована на акцијама.	Нема материјално значајног утицаја.
МСФИ 4 "Уговори о осигурању"	1. јануара 2018.	Ентитети који примјењују МСФИ 4 и чија је претежна активност издавање уговора о осигурању могу привремено одложити примјену МСФИ 9 до ступања на снагу новог стандарда о угорима о осигурању.	Нема материјално значајног утицаја.

Како је наведено у табели изнад, примјена новог МСФИ 15, нема материјално значајног утицаја на резултате Групе, осим на ефекте иницијалне примјене МСФИ 15 код придруженог друштва МТЕЛ д.о.о. Подгорица (ретроспективно са кумулативним ефектом) иницијалне примјене МСФИ 15, признатим на датум иницијалне примјене, односно, 1 јануара 2018. године. Група је примјенила МСФИ 9, по први пут, за период који почиње 1 јануара 2018. године.

На дан одобравања ових финансијских извјештаја, слједећи нови стандарди, измјене постојећих стандарда и нова тумачења постојећих стандарда, су издати, али нису постали ефективни:

	На снази на дан или након
Нови стандарди и измјене постојећих стандарда који су издати, а нису још увијек у примјени	
МСФИ 16 "Лизинг"	1. јануара 2019.
МСФИ 17 "Уговори о осигурању"	1. јануара 2021.
IFRIC 23 "Неизвјесности у вези са третманом пореза на добит"	1. јануара 2019.
МСФИ 3, МСФИ 11, МРС 12 и МРС 23 измјене као резултат годишњег пројекта унапређења стандарда "Циклус 2015 – 2017"	1. јануара 2019.
МСФИ 9 "Финансијски инструменти" Измјене - Могућности плаћања унапријед са негативном компензацијом	1. јануара 2019
МСФИ 10 "Консолидовани Финансијски Извјештаји" и МРС 28 "Инвестиције у придружене ентитете и заједничке подухвате" Измјене – Продаја или допринос средстава између инвеститора и његовог придруженог ентитета или заједничког подухвата и даље измјене (датум ступања на снагу одложен на неодређено вријеме док се не заврши истраживачки пројекат о методу удјела)	-
МРС 19 "Примања Запослених" Измјене – План Измјена, Ограничења и Поравнања.	1. јануара 2019
МРС 28 "Инвестиције у придружене ентитете и заједничке подухвате" Измјене - Дугорочни интереси у придруженим ентитетима и заједничким подухватима	1. јануара 2019

Менаџмент Групе је изабрао да не усвоји ове стандарде, измјене и тумачења прије него што они ступе на снагу.

Менаџмент је извршио анализу стандарда за који је сматрао да би евентуално могао имати најзначајнији утицај, и то МСФИ 16 "Лизинг".

МСФИ 16 "Лизинг" који ступа на снагу за годишње периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2019. године доноси велике промјене за закупце и имаће значајан ефекат на сваки ентитет који има материјално значајне износе тренутно обухваћене као оперативни закупци.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ

За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године

2. ОСНОВЕ ЗА САСТАВЉАЊЕ И ПРЕЗЕНТАЦИЈУ КОНСОЛИДОВАНИХ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЈЕШТАЈА И РАЧУНОВОДСТВЕНИ МЕТОД (наставак)

2.4. Утицај и примјена нових и ревидованих МРС/МСФИ (наставак)

Насупрот томе, рачуноводствени захтјеви који се односе на закуподавце су у великој мјери преузети, непромењени из МРС 17.

МСФИ 16 специфицира како ће ентитет признавати, вредновати, презентовати и објелодањивати лизинг. Стандард обезбјеђује јединствен модел за рачуноводствено обухватање лизинга, захтијевајући од закупца да призна средства и обавезе за све закупе осим уколико је период закупа 12 мјесеци или краћи или одговарајуће средство има малу вриједност.

Кључна новина за закупце је та да ће у већини случајева закуп резултирати средством које се капитализује (средство с "правом коришћења") заједно са признавањем обавезе за одговарајућа плаћања закупа, што ће за последицу имати промјене кључних финансијских индикатора и утицати на трошкове позајмљивања (камате).

С обзиром на то да МСФИ 16 ступа на снагу 1. јануара 2019. године, Група је започела одређене активности у вези са имплементацијом МСФИ 16, како би исти у потпуности примјенила по његовом ступању на снагу.

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА

3.1. Основе за консолидацију

а) Улагања у зависна друштва

Приложени консолидовани финансијски извјештаји за период од шест мјесеци који се завршава на дан 30. јуна 2018. године укључују финансијске извјештаје Друштва ("Мтел" а.д. Бања Лука), финансијске извјештаје зависног друштва *Mtel Austria* са сједиштем у Бечу и консолидоване финансијске извјештаје зависног друштва *Logosoft* д.о.о. Сарајево.

У складу са одредбама МСФИ 10 "Консолидовани финансијски извјештаји", контрола консолидованих зависних друштава од стране Друштва се постиже уколико Друштво:

- 1) има моћ управљања над субјектом,
- 2) је изложено, или има права, на промјениве приносе од свог учешћа у субјекту, и
- 3) има могућности коришћења своје моћи управљања субјектом да би се утицало на висину својих приноса.

Друштво врши поновну анализу да ли заиста контролише зависна друштва уколико дође до одређених чињеница и околности које дају назнаку да је било који од претходна три елемента контроле промијењен.

Када Друштво има мање од потребне просте већине гласачких права, Друштво може да има контролу над зависним друштвом уколико су та гласачка права довољна да дају практичну могућност Друштву да једнострано усмјерава пословне активности зависног друштва.

Консолидација зависног друштва почиње од тренутка успостављања контроле Друштва над зависним друштвом, и престаје кад Друштво изгуби ту контролу. Приходи и расходи зависног друштва се укључују у консолидовани извјештај о добитку и губитку и осталом укупном резултату од датума када је Друштво стекло контролу над зависним друштвом до датума када је Друштво изгубило контролу над зависним друштвом.

Сви износи имовине, обавеза, капитала, прихода, расхода и токова готовине који су настали из међусобних трансакција чланица Групе су у потпуности елиминисани приликом консолидације.

Mtel Austria GmbH, Беч, Република Аустрија

Дана 1. јула 2014. године, у регистру надлежног органа Републике Аустрије, извршен је упис и регистрација новооснованог привредног друштва *Mtel Austria* са сједиштем у Бечу. *Mtel Austria* је основано на неодређени период у циљу пружања телекомуникационих услуга са оснивачким капиталом у износу од 35,000 EUR (еквивалент 68,454 Конвертибилне марке).

Од дана оснивања до 31. децембра 2017. године, поред оснивачког капитала извршена је докапитализација, као и унос новчаних средстава у капиталне резерве привредног друштва *Mtel Austria* у укупном износу од 7,500,000 EUR (еквивалент 14,668,725 Конвертибилних марака).

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

3.1. Основе за консолидацију (наставак)

а) Улагања у зависна друштва (наставак)

Mtel Austria GmbH, Беч, Република Аустрија (наставак)

Дана 20. априла 2018. године, Управни одбор Друштва је донио одлуку о одобравању уплате новчаних средстава Друштву Mtel Austria GmbH у укупном износу од 1,500,000 EUR (еквивалент 2,933,745 Конвертибилних марака). По основу наведене одлуке, дана 25. маја 2018. године је извшена уплата у укупном износу од 850,000 EUR (еквивалент 1,662,456 Конвертибилних марака). Друштво Mtel Austria GmbH је наведени износ евидентирало као унос новчаних средстава у капиталне резерве.

Mtel Austria дјелује као MVNO (*Mobile virtual network operator*).

Logosoft д.о.о. Сарајево

Друштво је власник са 100% удјела у друштву *Logosoft д.о.о. Сарајево*.

Зависно друштво *Logosoft д.о.о. Сарајево* је основано 1995. године као друштво за информатички инжењеринг. Прве активности зависног друштва биле су на пољу ICT системске интеграције, док након двије године од оснивања постаје први Интернет сервис провајдер у Босни и Херцеговини. Данас зависно друштво пружа услуге интернет приступа, телефоније и телевизије, продаје рачунарске опреме, као и услуге из области системске интеграције, едукације и консалтинга из области информатичких технологија.

б) Пословне комбинације

Пословне комбинације се обрачунавају коришћењем метода стицања. Накнада пренијета пословном комбинацијом вреднује се по фер вриједности која се обрачунава као збир фер вриједности средстава пренијетих од стране Групе на дан стицања, обавеза које је Група направила бившим власницима стеченог ентитета и удјела у капиталу емитованих од стране Групе у замјену за контролу над стеченим ентитетом.

На датум стицања, стечена препознатљива средства и преузете обавезе се признају по фер вриједности, осим што се:

- Одложена пореска средства и обавезе или средства и обавезе повезана са аранжманима накнада запосленима признају у складу са IAS 12 "*Порези на добитак*" и IAS 19 "*Накнаде запосленима*", датим редослиједом;
- Обавезе и инструменти капитала у вези са аранжманима плаћања акцијама стеченог ентитета, или аранжмана плаћања акцијама Групе којима се замјењују аранжмани плаћања акцијама стеченог лица, вреднују се у складу са МСФИ 2 "*Плаћање акцијама*" на датум стицања; и
- Средства (или групе за отуђење) која су класификована као намијењена продаји у складу са МСФИ 5 "*Стална средства намијењена продаји и пословање које се обуставља*" вреднују у складу са поменутиим стандардом.

в) Goodwill

Goodwill се признаје као износ којим збир пренијете накнаде, износа учешћа без права контроле у стеченом лицу (ако такав постоји), и фер вриједности претходног власничког удјела стицаоца (ако такав постоји) премашује нето износе препознатљивих стечених средстава и преузетих обавеза на дан стицања. Уколико, након поновљене процјене, нето износ препознатљивих стечених средстава и преузетих обавеза на дан стицања превазилази збир пренијете накнаде, износа мањинског интереса у стеченом лицу, ако исти постоје, и фер вриједности претходног власничког удјела стицаоца (ако такав постоји), износ тог вишка се одмах признаје у добитку и губитку као добитак по основу повољне куповине.

Goodwill настао по основу прибављања пословне комбинације води се по набавној цијени утврђеној на дан стицања пословања, умањено за акумулиране губитке по основу обезвјеђења (ако такви постоје). За потребе тестирања обезвјеђења, *goodwill* се распоређује на сваку јединицу која генерише токове готовине (или групу јединица које генеришу токове готовине) за коју се очекује да ће имати користи од синергије из дате комбинације.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

3.1. Основе за консолидацију (наставак)

е) Goodwill (наставак)

Јединица која генерише токове готовине на коју је *goodwill* распоређен тестира се на обезвјеђење једном годишње или онда када постоје индикације да је иста обезвјеђена. Уколико је наплативи износ јединице која генерише токове готовине мањи од његове књиговодствене вриједности, губитак по основу обезвјеђења алоцира се првобитно у циљу свођења књиговодствене вриједности *goodwill*-а распоређеног на јединицу, а потом пропорционално на остала средства дате јединице на основу књиговодствене вриједности сваког средства у јединици. Било који износ губитка по основу обезвјеђења признаје се директно у извјештају о добитку и губитку у оквиру консолидованог извјештаја о укупном резултату. Губитак по основу обезвјеђења *goodwill*-а не поништава се у наредним периодима.

Након отуђења одговарајућих јединица токова готовине, приписиви износ *goodwill*-а узима се у обзир приликом одређивања добитка и губитка по основу отуђења.

е) Улагање у придружено друштво

Придружено друштво је друштво у којем Група има значајан утицај. Значајан утицај је моћ учествовања у одлучивању придруженог ентитета по питању финансијских и оперативних одлука и политика, али није контрола или заједничка контрола над тим пословним политикама и одлукама.

Резултати, имовина и обавезе придруженог ентитета су укључени у приложене консолидоване финансијске извјештаје коришћењем методе удјела. Према методи удјела, улагање се почетно признаје по набавној вриједности (висини инвестиције), а затим се, након датума стицања књиговодствена вриједност повећава или смањује да би се признао удио Групе у добитку или губитку придруженог друштва. Удио Групе у добитку или губитку придруженог друштва у који се инвестира признаје се у добитку или губитку Групе. Када удио Групе у губицима придруженог друштва премаше учешће у капиталу Групе у датом лицу (што укључује било какве дугорочне интересе који, у суштини, чине дио нето улагања Групе у дато придружено друштво), Група престаје да признаје свој удио у будућим губицима. Додатни губици се признају само у мјери у којој је Група стекла законску или стварну обавезу или вршила исплату у име придруженог друштва.

Било који износ којим трошак набавке превазилази удио Групе у нето фер вриједности препознатљивих средстава, обавеза и потенцијалних обавеза придруженог друштва признат на дан прибављања, води се као *goodwill* укључен у књиговодствену вриједност улагања. Било који износ којим удио Групе у нето фер вриједности препознатљивих средстава, обавеза и потенцијалних обавеза придруженог друштва превазилази стечена средства, након поновне процјене, признаје се одмах на добитку и губитку.

Захтјеви МСФИ 9 користе се у одређивању да ли је потребно признати губитак по основу обезвјеђења (импаритетни губитак) улагања Групе у придружено друштво. Када је потребно, укупна књиговодствена вриједност улагања (заједно са *goodwill*-ом) тестира се на обезвјеђење у складу са МРС 36 "Обезвјеђење средстава", као јединствено средство, и пореди се његова наплатива вриједност (која представља употребну вриједност или фер вриједност умањену за трошкове продаје, која год од ове двије вриједности је виша) са његовом књиговодственом вриједношћу. Признати износ импаритетног губитка улази у књиговодствену вриједност улагања. Укидање неког износа импаритетног губитка признаје се у складу са МРС 36 у мјери у којој се наплативи износ инвестиције касније повећава.

Када лице у оквиру Групе послује са придруженим друштвом, добици и губици настали на основу трансакција са придруженим друштвом признају се у консолидованим финансијским извјештајима Групе у мјери у којој улагања у придружена друштва нису повезана са Групом.

3.2. Приходи

Признавање прихода

Група признаје приходе када испуни обавезе извршења преносом обећане робе или услуга купцу. Обавеза извршења је испуњена када купац стекне контролу над добрима или услугом.

Трансакциона цијена је одређена на основу утврђене цијене за појединачне ставке, ако постоје, или је заснована на процијењеној цијени коју Група очекује да реализује под датим тржишним условима.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

3.2. Приходи (наставак)

Признавање прихода (наставак)

Група врши процјене које утичу на утврђивање висине и временског распореда признавања прихода од уговора са купцима што укључује утврђивање момента испуњавања обавеза извршења као и одређивање трансакционе цијене која је алоцирана на исте. За обавезе извршења које Група испуњава током времена користи се метода излаза заснована на протеклом времену и приход се признаје пропорционално на мјесечном нивоу, јер је трансакциона цијена, која је алоцирана на те услуге, призната у времену иницијалне продајне трансакције и реализована у току периода извршења услуге (до двије године до када су услуге наручене заједно са робом).

За обавезе извршења које Група испуњава у одређеном тренутку, приход се признаје једнократно, у моменту извршења обавезе, када је роба испоручена и услуге пружене.

Код уговора који су у складу са захтјевима МСФИ 15, приходи се признају на бази фактурисане реализације. Група има право да захтијева од купца онај износ који директно одговара вриједности услуге пружене у уговореном периоду у којем је Група фактурисала одређени износ за пружену услугу.

Приходе од продаје највећим дијелом чине приходи од саобраћаја у фиксној и мобилној мрежи, мјесечне претплате обрачунате за кориштење услуга, приходи од продаје везаних услуга, интерконекције, интернета, интегрисаних услуга и осталих сличних услуга.

3.2.1. Приходи од фиксне телефоније

Приходи од телефонског саобраћаја (фиксна телефонија) се обрачунавају по оствареном саобраћају.

Телекомуникациона претплата за фиксну телефонију се фактурише мјесечно за протекли мјесец.

Приходи од укључивања нових претплатника фиксне телефоније представљају приходе по основу фактурисане надокнаде за укључење нових претплатника и трошкова инсталације. Приходи од нових прикључака се евидентирају у периоду у коме је корисник прикључен и инсталација извршена.

3.2.2. Приходи од интерконекције са домаћим операторима

Приходи од интерконекције са домаћим операторима остварују се приступом мрежи, којим се успоставља физичко и логичко повезивање телекомуникационих мрежа како би се корисницима услуга, прикљученим на различите мреже, омогућила директна и индиректна комуникација.

Приходи и расходи остварени по основу интерконекције исказују се у бруто износима.

3.2.3. Приходи од мобилне телефоније

Приходи од мобилне телефоније се углавном односе на приходе од корисника мобилних телефона у виду кориштења услуга у *prepaid*-у и *postpaid*-у, као што је саобраћај, пренос података, приходи од прикључака, SMS поруке, као и других додатних услуга.

Приходи од услуга телефонског саобраћаја се признају на основу оствареног саобраћаја. Нефактурисани, а остварени приход од услуга мобилне телефоније који је остварен у периоду од тренутка фактурисања до краја периода се обрачунава, а неостварени приход до истека обрачунског периода се разграничава.

Приход од пружених *prepaid* услуга се признаје у моменту продаје *prepaid* допуна, а на крају обрачунског периода исти се разграничава за износ нереализованих прихода. Ови приходи се, на основу кориштених услуга, разграничавају током периода у којем се пружа услуга. Неактивне допуне и допуне којима је истекао временски период права кориштења, се признају као приход по истеку датума кориштења.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

3.2. Приходи (наставак)

3.2.4. Приходи од продаје везаних услуга

Приходи од продаје хардвера у склопу пакета приказани су у оквиру ставке Приходи од продаје везаних услуга, и признају се у моменту продаје, односно уручења хардвера кориснику пакета и када су сви припадајући трошкови признати у извјештају о добитку и губитку.

Уколико се ради о уговору са више елемената, укупна цијена трансакције се алоцира на индивидуалне обавезе извршења. Као резултат тога приход од испоручених хардвера признаје се пропорционалној вриједности трансакционе цијене као ставка Прихода од продаје везаних услуга.

Трансакциона цијена је одређена на основу утврђене цијене за појединачне ставке, ако постоје, или је заснована на процијењеној цијени коју Група очекује да реализује под датим тржишним условима.

3.2.5. Приходи и расходи по основу међународног саобраћаја и roaming-a

Приходи/расходи од услуга јавне фиксне и мобилне телекомуникационе мреже остварени у међународном телефонском саобраћају признају се на бази оствареног саобраћаја обрачунатог по уговореној тарифи иностраног оператора преко чије мреже се саобраћај реализује.

Група је закључила споразуме за међународни саобраћај у фиксној и мобилној телефонији. Приходи (расходи) и потраживања (обавезе) који су произашли из ових споразума су приказани у пратећим финансијским извјештајима и односе се на приходе и расходе од међународних долазних, односно одлазних позива остварених са земљама са којима је Група успоставила директан обрачун међународног телефонског саобраћаја. Дио остварених прихода, односно расхода, по наведеном основу, евидентиран је на основу процјене извршене у складу са интерним обрачунима оствареног саобраћаја.

Група признаје приход (потраживања) само када се он може утврдити са поузданом сигурношћу. Ако постоје докази да неки расход (обавеза) може настати, врши се резервисање на терет трошкова, у случају да је могуће извршити процјену. Тамо гдје није могуће процијенити износ неке обавезе врши се одговарајуће објелодањивање.

Приходи од roaming-a и трошкови roaming-a према иностраним операторима се исказују у вриједностима добијеним од клириншке куће. Приходи и трошкови roaming-a признају се у бруто износу, на бази оствареног саобраћаја у току периода.

3.2.6. Приходи од интернета

Приход од интернета укључује приход од услуга давања приступа интернету путем фиксне мреже, која се реализује кроз приступну мрежу путем технологија ADSL, VDSL или GPON и приход од директног приступа интернету који се остварује обезбјеђивањем линка корисницима за приступ интернету за одређене брзине, уз посебан опсег јавних IP адреса, DNS hosting домена са или без регистрације интернет домена и техничком подршком.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ

За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

3.2. Приходи (наставак)

3.2.7. Интегрисане услуге

Приход од интегрисаних услуга представља приход од интегрисане понуде услуга фиксне телефоније, мобилне телефоније, услуга приступа Интернету и IPTV услуга, које су организоване у одговарајући скуп услуга и сервиса, односно пакета, које могу, али не морају да укључују све наведене услуге.

3.2.8. Остали приходи од телекомуникационих услуга

Остали приходи обухватају углавном приходе од осталих услуга као што су изнајмљивање телефонских капацитета – водова, листинг позива, услуге говорне поште и друго. Наведени приходи евидентирају се у периоду у коме су настали.

3.3. Финансијски и оперативни лизинг

Лизинг се класификује као финансијски лизинг у свим случајевима када се лизингом, на корисника лизинга, преносе у највећој мјери сви ризици и користи који произлазе из власништва над средствима. Сваки други лизинг се класификује као оперативни лизинг.

Група као давалац лизинга

Приход по основу оперативног лизинга (приход од ренти/закупа) признаје се примјеном линеарне методе током периода трајања лизинга. Индиректни трошкови настали у преговорима и уговарањем оперативног лизинга додају се књиговодственом износу изнајмљеног средства и признају се на пропорционалној основи током периода трајања лизинга.

Група као корисник лизинга

Средства која се држе по уговорима о финансијском лизингу се првобитно признају као средства Групе по садашњој вриједности минималних рата лизинга утврђених на почетку периода лизинга. Одговарајућа обавеза према даваоцу лизинга се укључује у извјештај о финансијском положају као обавеза по финансијском лизингу.

Плаћање рата лизинга се распоређује између финансијских трошкова и смањења обавеза по основу обавеза лизинга са циљем постизања константне стопе учешћа у неизмирену износу обавезе. Финансијски расходи се признају одмах у извјештају о добитку и губитку, осим ако се директно могу приписати средствима која се оспособљавају за употребу, у којем се случају капитализују у складу са општом политиком Групе о трошковима позајмљивања.

Рате по основу оперативног лизинга се признају као трошак на линеарној основи за вријеме трајања лизинга, осим када постоји нека друга систематска основа која боље одсликава временски шаблон трошења економских користи од изнајмљеног средства.

У случају када се одобравају лизинг олакшице, оне улазе у састав оперативног лизинга и признају се као обавеза. Укупна корист од олакшица признаје се као смањење трошкова изнајмљивања на линеарној основи, осим када постоји нека друга систематска основа која боље одсликава временску структуру трошења економских користи од изнајмљеног средства.

3.4. Стране валуте

Монетарна имовина и обавезе, деноминоване у страним валутама су прерачунате у њихову противвриједност у Конвертибилним маркама по званичном курсу важећем на дан извјештаја о финансијском положају.

Немонетарне ставке мјерене по историјском трошку у страниој валути превод се кориштењем курса на датум трансакције.

Немонетарне ставке које се одмјеравају по фер вриједности у страниој валути превод се кориштењем курса на датум када је фер вриједност одређена.

Пословне промјене у страним средствима плаћања током године прерачунавају се у Конвертибилне марке по званично важећем курсу на дан сваке промјене, а настале позитивне и негативне курсне разлике евидентирају се у корист или на терет извјештаја о добитку и губитку у оквиру финансијских прихода, односно финансијских расхода (*Напомена 11*).

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ

За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

3.5. Порез на добитак

Порез на добитак обухвата текући порез на добитак и одложене порезе на добитак. Текући и одложени порез на добитак се признају у извјештају о добитку и губитку, осим ако нису настали из пословних комбинација или ставки признатих директно у капиталу, односно у осталом укупном резултату.

Текући порез на добитак представља износ који се обрачунава и плаћа у складу са Законом о порезу на добитак. Текући порез на добитак представља износ који се обрачунава примјеном прописане пореске стопе од 10% на основуцу утврђену пореским билансом, коју представља износ добитка прије опорезивања по одбитку ефеката усклађивања прихода и расхода.

Одложени порез на добитак се обрачунава кориштењем методе утврђивања обавеза према финансијским извјештајима, за привремене разлике произашле из разлике између пореске основе имовине и обавеза у извјештају о финансијском положају и њихове књиговодствене вриједности.

Важеће пореске стопе на дан извјештаја о финансијском положају или пореске стопе које су након тог дана ступиле на снагу, користе се за утврђивање разграниченог износа пореза на добитак за који се очекује да ће бити примијењен приликом укидања привремених разлика.

Одложене пореске обавезе се признају за све опорезиве привремене разлике. Одложена пореска средства се признају за све одбитне привремене разлике и ефекте пореских губитака и пореских кредита, који се могу преносити у наредне фискалне периоде, до степена до којег ће вјероватно постојати опорезиви добитак од којег се пренијети порески губитак и кредити могу умањити.

Крајем 2016. године, усвојен је Закон о измјенама и допунама Закона о порезу на добит, који је у примјени од 1. јануара 2017. године. Најзначајнија измјена у наведеном закону односила се на признавање расхода амортизације у пореском билансу, с обзиром на потпуно нови модел за признавање истих. Наиме, нови модел за обрачун расхода амортизације у пореском билансу односи се на формирање четири групе сталних средстава, са одговарајућим амортизационим стопама, при чему је прописан појединачан и групни обрачун расхода амортизације.

Прописане пореске стопе амортизације дате су у прегледу како сlijеди:

	Стопа која се признаје у пореском билансу (%)
<i>Појединачни обрачун амортизације - пропорционална метода</i>	
Непокретности и постројења	3%
Нематеријална средства, осим софтвера	10%
<i>Групни обрачун амортизације - дегресивна метода</i>	
Компјутери, информациони системи, софтвери и сервери	40%
Опрема и остала средства	20%

Опорезива привремена разлика настала као разлика између књиговодствене вриједности средства и његове пореске основе, признаје се као одложена пореска обавеза када је пореска амортизација убрзана, односно одложено пореско средство ако је пореска амортизација спорија од рачуноводствене амортизације.

3.6. Нематеријална имовина

Нематеријална имовина се састоји од *goodwill*-а, односа са купцима, телекомуникационих лиценци, софтвера, осталих лиценци и капитализованих уговорних трошкова.

Телекомуникационе лиценце, купљени софтвери и остале лиценце су исказани по набавној вриједности, умањени за исправку вриједности и укупне евентуалне акумулиране губитке услед умањења вриједности.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ

За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

3.6. Нематеријална имовина (наставак)

Набавну вриједност чини вриједност по фактури добављача укључујући царине, порезе који се не могу рефундирати и све друге трошкове довођења средства у стање функционалне приправности. Набавна вриједност умањена је за све примљене попусте и/или рабате.

Телекомуникационе лиценце се амортизују равномјерно током вијека коришћења лиценци, а у складу са МРС 38 "Нематеријална улагања".

Односи са купцима представљају уговорне односе са корисницима и признати су по процијењеној вриједности након пословне комбинације преузимања зависног друштва, умањени за исправку вриједности и укупне евентуалне акумулиране губитке услед умањења вриједности.

3.7. Некретнине и опрема

Некретнине и опрема су исказани по набавној вриједности и умањени за исправку вриједности и укупне евентуалне акумулиране губитке због умањења вриједности.

Набавну вриједност чини вриједност по фактури добављача укључујући царине, порезе који се не могу рефундирати и све друге трошкове довођења средства у стање функционалне приправности. Набавна вриједност умањена је за све примљене попусте и/или рабате. Набавна вриједност изграђених некретнина и опреме је њихова набавна вриједност на датум када су изградња или развој завршени.

Под некретнинама и опремом сматрају се она средства чији је очекивани корисни вијек употребе дужи од једне године. Добици или губици који се јављају приликом расхоровања или продаје некретнина и опреме, исказују се у извјештају о добитку и губитку као дио осталих пословних прихода или осталих пословних расхода.

Адаптације, обнављања и поправке које продужавају вијек кориштења средства, увећавају вриједност основног средства. Оправке и одржавања се евидентирају на терет текућег обрачунског периода и приказују као трошкови пословања.

3.8. Амортизација

Стопа амортизације се утврђује на основу процијењеног корисног вијека употребе нематеријалних улагања, некретнина и опреме. Стопа амортизације која се примјењује на неко средство преиспитује се најмање на крају сваке пословне године и, ако постоје значајне промјене у очекиваној динамици трошења будућих економских користи које су садржане у средству, стопа амортизације се мијења како би се одразила промијењена динамика. Таква промјена се евидентира као промјена рачуноводствене процјене у складу са МРС/МСФИ. Менаџмент Групе доставља сваку промјену стопа амортизације за групу средстава Управном одбору на усвајање.

Основица за обрачун амортизације је набавна вриједност нематеријалних улагања, некретнина и опреме умањена за процијењени евентуални остатак вриједности. Амортизација се обрачунава примјеном пропорционалног метода.

Процијењени корисни вијек употребе појединих група некретнина, опреме и нематеријалних улагања, који је служио као основа за обрачун амортизације и примјењене стопе у периоду од шест мјесеци који се завршава на дан 30. јуна 2018. године, је слједећи:

	Вијек трајања (година)	Стопа (%)
GSM и UMTS лиценце	15	6.67
Лиценце и апликативни софтвери	5	20
Грађевински објекти	8 - 55.5	1.80 - 12.5
Антенски стубови	25	4
Дистрибутивна канализација и мрежа	16.7 - 33.3	3 - 6
Комутациони системи и сервисне платформе	3 - 11	9.09 - 33.33
Транспортна мрежа	4 - 12.5	8 - 25
Бежична приступна мрежа	5 - 12.5	8 - 20
Опрема у приступној мрежи и терминална опрема	4 - 11	9.09 - 25
Рачунарска опрема	4 - 5	20 - 25
Канцеларијска и остала опрема	5 - 8	12.5 - 20

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ

За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

3.9. Стална имовина намијењена продаји

Стална имовина намијењена продаји класификује се као намијењена продаји уколико ће се њихова књиговодствена вриједност повратити у продајној трансакцији прије него континуираном употребом. Овај се услов сматра испуњеним само онда када је продаја врло вјероватна и ако је стално средство (или група намијењена отуђењу) у сваком моменту расположиво за продају у свом садашњем стању. Менаџмент мора уложити напоре да прода таква средства, а очекује се да ће се средства од дате продаје квалификовати за признавање у року од годину дана од датума класификације.

Стална имовина или групе за отуђење класификоване као намијењене за продају вреднују се по њиховом претходном књиговодственом износу или по фер вриједности умањеној за трошкове продаје, у зависности од тога која од ове двије вриједности је нижа.

3.10. Умањење вриједности нефинансијске имовине

На сваки датум извјештаја о финансијском положају, Група преиспитује књиговодствене износе својих нефинансијских средстава (осим залиха и одложених пореских средстава) да би се утврдило постоје ли наговјештаји да је дошло до губитака услед умањења вриједности наведене имовине. Ако постоје такве назнаке, процјењује се надокнадиви износ средства да би се могао утврдити евентуални губитак настао умањењем. Ако није могуће процијенити надокнадиви износ појединог средства, Група процјењује надокнадиви износ јединице која генерише готовину, а којој то средство припада.

Надокнадива вриједност средства (или његове јединице која генерише готовину) је фер вриједност умањена за трошкове продаје или вриједност у употреби, зависно од тога која је виша. За потребе процјене вриједности у употреби, процијењени будући новчани токови дисконтују се до садашње вриједности примјеном дисконтне стопе прије опорезивања која одражава садашњу тржишну процјену временске вриједности новца и ризике специфичне за то средство.

Уколико је процијењени надокнадиви износ средства (или јединице која генерише готовину) нижи од књиговодствене вриједности, књиговодствена вриједност средства (или јединице која генерише готовину) се умањује до надокнадивог износа, а импаритетни губитак се признаје као расход периода.

На сваки дан извјештавања врши се преиспитивање да ли постоје назнаке да су претходно признати импаритетни губици умањени или више не постоје. Импаритетни губитак се поништава уколико постоји промјена у процијењеном надокнадивом износу.

Код накнадног поништења губитка од умањења вриједности, књиговодствени износ средства (јединице која генерише готовину) повећава се до ревидованог процијењеног надокнадивог износа тог средства, при чему већа књиговодствена вриједност не премашује књиговодствену вриједност која би била утврђена да у претходним годинама није било признатих губитака на том средству (јединице која генерише готовину) услед умањења вриједности. Поништење губитка од умањења вриједности одмах се признаје као приход.

На дан 30. јуна 2018. године, на основу процјене менаџмента Групе, не постоје индикације да је вриједност сталне имовине обезвријеђена.

3.11. Финансијски инструменти

Класификација финансијских инструмената врши се на основу процјене њиховог садржаја при првом признавању на:

- 1) финансијску имовину,
- 2) финансијске обавезе, или
- 3) власничке инструменте.

Финансијска имовина

Финансијска имовина се признаје када Група постане једна од страна у уговорним одредбама инструмента.

Почетно признавање финансијске имовине врши се према њеној набавној цијени, која је фер вриједност дате или примљене накнаде. Трошкови трансакције директно приписиви стицању, се укључују у почетно процјењивање цјелокупне финансијске имовине, осим у случају када се ради о финансијској имовини која се вреднује по фер вриједности кроз биланс успјеха.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ

За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

3.11. Финансијски инструменти (наставак)

Финансијска имовина (наставак)

Након почетног признавања, финансијска имовина се мјери по:

- 1) амортизованом трошку,
- 2) фер вриједности кроз остали укупни резултат, и
- 3) фер вриједности кроз биланс успеха.

Финансијска имовина се мјери по амортизованом трошку уколико се држи унутар пословног модела чији је циљ држање финансијске имовине како би се наплатили уговорени новчани токови и уколико, у уговореним условима финансијске имовине на одређени датум настају новчани токови који су само плаћање главнице и камате на преостали дио дуга, осим ако се иницијално неопозиво признаје по фер вриједности кроз остали укупни резултат (ако то доводи до значајног смањења/елиминације рачуноводствене неусклађености).

Финансијска имовина која се мјери по фер вриједности кроз остали укупни резултат уколико се држи унутар пословног модела чији је циљ постигнут наплатом уговорних новчаних токова и продајом финансијске имовине и уколико, у уговореним условима финансијске имовине на одређени датум настају новчани токови који су само плаћање главнице и камате на преостали дио дуга, осим ако се иницијално неопозиво признаје по фер вриједности кроз биланс успеха (ако то доводи до значајног смањења/елиминације рачуноводствене неусклађености).

При почетном признавању субјект може неопозиво одлучити да у осталом укупном резултату презентује накнадне промјене фер вриједности улагања у власнички инструмент, а да притом није ријеч о улагању које се држи ради трговања нити о непредвиђеним износима које је купац признао у оквиру пословних комбинација, на које се примјењује МСФИ 3.

МСФИ 9, допушта субјекту да донесе неопозиву одлуку о приказивању промјена фер вриједности улагања у власнички инструмент који се не држи ради трговања у осталом укупном резултату. Та одлука доноси се за сваки појединачни инструмент (односно дионицу). Износи признати у осталом укупном резултату не смију се накнадно преносити у рачун добити и губитка. Међутим, субјект може преносити кумулативну добит или губитак унутар власничког капитала. Дивиденде на таква улагања признају се у рачуну добити и губитка у складу са МСФИ 9, осим ако је јасно да дивиденда представља поврат дијела трошкова улагања.

Готовина и готовински еквиваленти

Готовина обухвата новац на текућим рачунима Групе и депозите по виђењу. Готовински еквиваленти су краткорочна, високо ликвидна улагања која се брзо претварају у познате износе готовине са безначајним утицајем ризика од промјене вриједности (краткорочно орочени депозити у банкама на период до три мјесеца).

Дати кредити и потраживања

Потраживања од купаца, кредити и остала потраживања са фиксним или одредивим плаћањима која не котирају на активном тржишту класификују се као имовина која се мјери по амортизованом трошку, уколико су испуњени горе поменути критеријуми класификације.

Кредити и потраживања вреднују се по амортизованом трошку, примјеном методе ефективне каматне стопе.

Ефективна каматна стопа израчунава се на основу процјене токова готовине, не укључујући очекиване кредитне губитке. Једном обрачуната приликом иницијалног признавања, ефективна каматна стопа се користи приликом наредних обрачуна прихода од камата (заснована на бруто књиговодственој вриједности или амортизованом трошку, а у зависности од нивоа умањења имовине). Приход од камате се признаје примјеном ефективне каматне стопе, осим у случају краткорочних потраживања, гдје би признавање прихода било нематеријално. Вриједност финансијске имовине се умањује путем исправке вриједности.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

3.11. Финансијски инструменти (наставак)

Финансијска имовина (наставак)

Дати кредити и потраживања (наставак)

Приликом обрачуна исправке вриједности Група примјењује модел очекиваног кредитног губитка тако што разматра вјероватноћу настанка неизвршења обавезе друге уговорне стране током очекиваног уговореног рока трајања финансијске имовине. Група врши анализу потраживања груписаних на бази различитих карактеристика купаца и трендова историјских губитака.

Финансијска имовине престаје да се признаје када је измирена, поништена, истекла, отписана или пренесена. Преноси се признају као престанак признавања уколико су сви битни ризици и користи пренесени, уколико нису пренесени, имовина наставља да се признаје.

Уколико ризици и користи нису пренесени или задржани, имовина се не признаје уколико контрола над имовином није пренесена.

Накнадно реализовани или наплаћени финансијски пласмани, дати аванси и потраживања признају се као приход текућег обрачунског периода.

Финансијска имовина се мјери по фер вриједности кроз биланс успеха само ако финансијска имовина није мјерена по амортизованом трошку или по фер вриједности кроз остали укупни резултат.

Финансијске обавезе

Финансијске обавезе обухватају дугорочне обавезе (дугорочне кредите), краткорочне обавезе из пословања и остале обавезе. Финансијске обавезе се признају када Група постане једна од страна у уговорним одредбама инструмента. Почетно признавање финансијских обавеза врши се према њиховој набавној цијени, која је фер вриједност дате или примљене накнаде.

Трошкови трансакције се укључују у почетно процјењивање свих финансијских обавеза, осим у случају када се ради о финансијским обавезама које се вреднују по фер вриједности кроз биланс успеха.

Финансијске обавезе се накнадно исказују по амортизованој вриједности примјеном ефективне каматне стопе, и оне финансијске обавезе које се вреднују по фер вриједности кроз биланс успеха по почетном признавању, изузев финансијских обавеза које су намијењене трговању. Трошкови по основу камата на финансијске обавезе се евидентирају на терет финансијских расхода у периоду на који се односе и приказују у оквиру осталих краткорочних обавеза.

Финансијска обавеза престаје да се признаје када Група испуни обавезу или када је обавеза плаћања, предвиђена уговором, укинута или истекла.

3.12. Залихе

Залихе се евидентирају по набавној вриједности или нето продајној вриједности, у зависности која је нижа.

Нето продајна вриједност је цијена по којој залихе могу бити продате у нормалним условима пословања након умањења цијене за трошкове продаје. Вриједност залиха укључује вриједност по фактури добављача, транспортне и зависне трошкове. Алат и инвентар се отписују 100% приликом издавања у употребу. Вриједност залиха се утврђује на основу метода просјечне набавне цијене.

Залихе материјала за везане услуге се највећим дијелом односе на хардвере набављене за продају купцима у оквиру посебних продајних пакета.

Терећењем осталих расхода врши се исправка вриједности залиха у случајевима када се оцијени да је потребно свести вриједност залиха на њихову нето продајну вриједност. За оштећене залихе и залихе које по квалитету не одговарају стандардима врши се одговарајућа исправка вриједности, или се у цјелости отписују.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ

За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године

3. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

3.13. Резервисања

Резервисања се признају и врше када Група има законску или уговорену обавезу као резултат прошлих догађаја и када је вјероватно да ће одлив ресурса који стварају економске добити бити потребан да се измири обавеза и када се може поуздано процијенити износ обавезе.

Резервисања се састоје од резервисања за судске спорове који се воде против Групе, одређени дисконтовањем будућих новчаних токова који одражавају тренутно стање на тржишту и специфичних ризика који се односе на дату обавезу.

3.14. Бенефиције за запослене

а) *Порези и доприноси за обезбјеђење социјалне сигурности запослених*

У складу са домаћим прописима и усвојеном рачуноводственом политиком, Група је обавезна да уплаћује доприносе разним државним фондовима за социјалну заштиту. Ове обавезе укључују доприносе на терет запослених и на терет послодавца у износима који се обрачунавају примјеном специфичних, законом прописаних стопа. Група има законску обавезу да изврши обуставу обрачунатих доприноса из бруто зарада запослених и да за њихов рачун изврши пренос обустављених средстава у корист одговарајућих државних фондова. Доприноси на терет запослених и на терет послодавца евидентирају се на терет трошкова у периоду на који се односе.

б) *Обавезе по основу отпремнина и јубиларних награда*

Група је обавезна да запосленима, при одласку у пензију исплати отпремнине у висини три последње мјесечне нето плате остварене од стране запосленог. Поред тога, Група је у обавези да исплаћује и јубиларне награде у висини између пола и једне и по просјечне мјесечне плате Групе.

На основу МРС 19 "Накнаде запосленима" захтијева се обрачун и укалкулисавање садашње вриједности акумулираних права запослених на отпремнине и јубиларне награде.

в) *Обавезе по основу бонуса запосленима (варијабилни дио плате)*

На основу одлуке Генералног директора Друштва, утврђена је основица и начин обрачуна бонуса запосленима, као варијабилни дио плате. Бонус се остварује на основу реализованог учинка, праћеног на кварталном или годишњем нивоу, и евидентира се као трошак личних примања и резервисање по наведеном основу у тренутку процјене да ће запослени остварити право на наведени бонус.

3.15. Извјештавање у сегменту

Група примјењује МСФИ 8 "Оперативни сегменти" који захтијева идентификовање оперативних сегмената на бази интерних извјештаја о компонентама Групе који се редовно прегледају од стране руководиоца надлежних за доношење кључних одлука, а у циљу алокације адекватних ресурса наведеним сегментима, као и анализе њихових резултата. Информације о сегментима су анализиране на бази врста услуга које пружају оперативни дијелови Групе (*Напомена 37*).

4. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПРОЦЈЕНЕ

Презентација консолидованих финансијских извјештаја захтијева од менаџмента коришћење најбољих могућих процјена и разумних претпоставки, које имају ефекта на презентоване вриједности средстава и обавеза и објелодањивање потенцијалних потраживања и обавеза на дан састављања консолидованих финансијских извјештаја, као и прихода и расхода у току извјештајног периода. Ове процјене и претпоставке су засноване на историјским и осталим информацијама расположивим на дан састављања консолидованих финансијских извјештаја. Будући стварни резултати могу да се разликују од процијенjenих износа.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ

За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године

4. ЗНАЧАЈНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПРОЦЈЕНЕ (наставак)

Основне претпоставке које се односе на будуће догађаје и остале значајне изворе неизвјесности при давању процјене на дан извјештаја о финансијском положају, које носе ризик са могућим исходом у материјално значајним корекцијама садашње вриједности средстава и обавеза у наредној финансијској години, представљене су у даљем тексту:

Процијењени корисни вијек некретнина, опреме и нематеријалне имовине

Одређивање корисног вијека некретнина, опреме и нематеријалних улагања је засновано на историјском искуству са сличним средствима, као и предвиђеним технолошким напретком и промјенама економских и индустријских фактора. Стопа амортизације која се примјењује на неко средство преиспитује се најмање на крају сваке пословне године и, ако постоје значајне промјене у очекиваној динамици трошења будућих економских користи које су садржане у средству, стопа амортизације се мијења како би се одразила промијењена динамика. Таква промјена се евидентира као промјена рачуноводствене процјене у складу са МРС/МСФИ. Менаџмент оставља, сваку промјену стопа амортизације за групу средстава Управном одбору на усвајање.

Усљед значајности сталних средстава у укупној активи Групе, утицај сваке промјене у наведеним претпоставкама може бити материјално значајан на финансијски положај Групе, као и на резултате њеног пословања. На примјер, уколико би Група скратила, односно продужила просјечан корисни вијек сталне имовине за 10%, то би у периоду од шест мјесеци који се завршава на дан 30. јуна 2018. године резултовало у додатном, односно мањем трошку амортизације за 5,125,509 Конвертибилних марака (упоредни податак у 2017. години: 5,283,623 Конвертибилне марке).

Исправка вриједности потраживања

Приликом обрачуна исправке вриједности Група примјењује модел очекиваног кредитног губитка тако што разматра вјероватноћу настанка неизвршења обавезе друге уговорне стране током очекиваног уговореног рока трајања финансијске имовине. Група врши анализу потраживања груписаних на бази различитих карактеристика купаца и трендова историјских губитака (Напомене 18, 19, и 20).

Резервисања

Генерално, резервисања су у значајној мјери подложна процјенама. Група процјењује вјероватноћу да се нежељени случајеви могу догодити као резултат прошлих догађаја, и уколико је вјероватноћа већа од 50%, Група врши резервисање износа који је потребан да се измири обавеза. Иако Група поштује начело опрезности приликом процјене, с обзиром да постоји велика доза неизвјесности, у одређеним случајевима стварни резултати могу одступати од ових процјена (Напомена 28).

Приходи и расходи по основу међународног саобраћаја

Приходи (расходи) и потраживања (обавезе) који су произашли из потписаних споразума са ино операторима су приказани у приложеним консолидованим финансијским извјештајима, и односе се на приходе и расходе од међународних долазних, односно одлазних позива остварених са земљама са којима је Група успоставила директан обрачун међународног телефонског саобраћаја.

Дио остварених прихода, односно расхода по наведеном основу, евидентиран је на основу процјене извршене у складу са интерним обрачунима оствареног саобраћаја (Напомена 22). Менаџмент сматра да су интерни обрачуни оствареног саобраћаја адекватни, и да одражавају стварно остварени међународни саобраћај у одговарајућем периоду.

Правична (фер) вриједност

Пословна политика Групе је да објелодани информације о правичној вриједности aktive и пасиве за коју постоје званичне тржишне информације и када се правична вриједност значајно разликује од књиговодствене вриједности.

У Републици Српској и Босни и Херцеговини не постоји довољно тржишног искуства, као ни стабилности и ликвидности код куповине и продаје потраживања и остале финансијске aktive и пасиве, пошто званичне тржишне информације нису у сваком тренутку расположиве. Стога, правичну вриједност није могуће поуздано утврдити у одсуству активног тржишта. Уколико као доказ за фер вриједност није расположива котирана цијена на активном тржишту за исту имовину или обавезу користи се вриједност заснована на техникама процјене које користе податке са доступних тржишта.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године
5. ПРИХОДИ ОД ПРОДАЈЕ РОБЕ И УСЛУГА

У Конвертибилним маркама
Период који се завршава
30. јуна

Приходи од продаје у земљи:

Приходи од фиксне телефоније	35,784,240	40,148,558
Приходи од мобилне телефоније	94,034,795	94,083,346
Приходи од интегрисаних услуга	29,166,321	26,410,083
Приходи од интернета	11,428,044	11,905,387
Приходи од везаних услуга	21,558,487	18,763,301
Приходи од продаје робе	581,127	399,972
Приходи од пројектних услуга, продаје софтвера, робе и услуга едукације	1,323,562	1,027,804

Укупно приходи од продаје у земљи
Приходи од продаје у иностранству:

Приходи од међународног обрачуна	15,980,619	15,197,150
Приходи од пројектних услуга, продаје софтвера, робе и услуга едукације	1,407,559	24,845

Укупно приходи од продаје у иностранству
Укупно приходи од продаје робе и услуга

2018.	2017.
	<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
35,784,240	40,148,558
94,034,795	94,083,346
29,166,321	26,410,083
11,428,044	11,905,387
21,558,487	18,763,301
581,127	399,972
1,323,562	1,027,804
193,876,576	192,738,451
15,980,619	15,197,150
1,407,559	24,845
17,388,178	15,221,995
211,264,754	207,960,446

6. ОСТАЛИ ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ

У Конвертибилним маркама
Период који се завршава
30. јуна

Приходи од закупнина	1,118,371	1,052,985
Приходи од укидања разграниченог прихода (донације) - (Напомена 26)	6,183	31,757
Остали приходи	1,007,843	992,001

2018.	2017.
	<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
1,118,371	1,052,985
6,183	31,757
1,007,843	992,001
2,132,397	2,076,743

7. ТРОШКОВИ МАТЕРИЈАЛА, РОБЕ И ВЕЗАНИХ УСЛУГА

У Конвертибилним маркама
Период који се завршава
30. јуна

Материјал за везане услуге	25,625,734	23,566,663
Набавна вриједност продате робе	1,469,516	774,212
Електрична енергија	2,627,855	2,624,388
Гориво и мазиво	628,533	685,227
Остали трошкови материјала	1,002,731	1,066,596

2018.	2017.
	<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
25,625,734	23,566,663
1,469,516	774,212
2,627,855	2,624,388
628,533	685,227
1,002,731	1,066,596
31,354,369	28,717,086

Трошкови материјала за везане услуге се односе на трошкове продатих хардвера у оквиру посебних продајних пакета.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године
8. ТРОШКОВИ ЗАПОСЛЕНИХ
У Конвертибилним маркама
Период који се завршава
30. јуна

	2018.	2017.
		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
Нето зараде и накнаде запосленим	17,910,152	17,376,184
Порези и доприноси на зараде и накнаде зарада	15,487,952	14,795,279
Накнаде члановима Управног одбора и Одбора за ревизију	188,080	151,718
Отпремнине	69,244	205,423
Остала лична примања	6,755,265	5,826,324
	40,410,693	38,354,928

9. ТРОШКОВИ ПРОИЗВОДНИХ УСЛУГА
У Конвертибилним маркама
Период који се завршава
30. јуна

	2018.	2017.
		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
Трошкови међународног обрачуна	16,117,970	15,666,071
Трошкови одржавања	10,253,946	9,796,835
Трошкови закупа земљишта и пословних простора	8,151,059	8,674,647
Трошкови рекламе и пропаганде	6,333,186	6,952,280
Накнада за емитовање садржаја	7,027,201	5,176,502
Остале производне услуге	9,374,372	10,021,767
	57,257,734	56,288,102

10. ОСТАЛИ ПОСЛОВНИ РАСХОДИ
У Конвертибилним маркама
Период који се завршава
30. јуна

	2018.	2017.
		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
Индијектни порези који не зависе од пословног резултата	1,790,764	1,782,399
Накнаде Регулаторној агенцији за комуникације	3,533,152	3,632,792
Губици од расходања некретнина, опреме и нематеријалних улагања	561	6,692
Мањкови	957	8,006
Трошкови резервисања (<i>Напомена 28</i>)	-	15,192
Исправка вриједности краткорочних потраживања за очекиване кредитне губитке (<i>Напомена 20</i>)	1,435,579	1,272,830
Остали расходи	5,378,864	4,735,267
	12,139,877	11,453,178

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године

11. ФИНАНСИЈСКИ ПРИХОДИ И РАСХОДИ

		У Конвертибилним маркама	
		Период који се завршава	
		30. јуна	
		2018.	2017.
			<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
Приходи од камата			
- камате на депозите	350,526		616,554
- остале камате	538,722		577,229
	889,248		1,193,783
Остали финансијски приходи	143,486		71,878
Позитивне курсне разлике	206,690		318,056
Укупно финансијски приходи	1,239,424		1,583,717
Расходи камата			
- по основу кредитних уговора	(362,083)		(185,386)
- остале камате	(7,305)		(14,553)
	(369,388)		(199,939)
Негативне курсне разлике	(317,561)		(45,130)
Укупно финансијски расходи	(686,949)		(245,069)
Нето финансијски приходи	552,475		1,338,648

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године
12. НЕМАТЕРИЈАЛНА УЛАГАЊА И GOODWILL

У Конвертибилним маркама
30. јун 2018. и 31. децембар 2017. године

	<i>Goodwill</i>	Односи са купцима	GSM лиценца	UMTS лиценца	Остале лиценце	Остала нематеријална улагања	Капитализовани уговорни трошкови	Нематеријална улагања у припреми	Укупно нематеријална улагања
Набавна вриједност									
Стање, 1. јануар 2017. године	10,339,849	390,723	117,182,447	23,296,086	8,070,945	71,086,149	-	26,142,522	256,508,721
Повећања	-	-	-	-	207,299	1,259,227	-	2,062,970	3,529,496
Преноси	-	-	-	-	794,434	5,215,518	-	(6,009,952)	-
Активирања и пренос на основна средства	-	-	-	-	525,252	174,278	-	(513,767)	185,763
Расходовања	-	-	-	-	(5,619)	(208)	-	-	(5,827)
Остало	-	-	-	-	-	390,396	-	-	390,396
Стање, 31. децембар 2017. године	10,339,849	390,723	117,182,447	23,296,086	9,592,311	78,125,360	-	21,681,773	260,608,549
<i>Ревизију обавио други ревизор</i>									
Стање, 1. јануар 2018. године	10,339,849	390,723	117,182,447	23,296,086	9,592,311	78,125,360	-	21,681,773	260,608,549
Повећања	-	-	-	-	-	1,461,732	724,547	38,986	2,225,265
Преноси	-	-	-	-	627,111	350,097	-	(977,208)	-
Активирања и пренос на основна средства	-	-	-	-	-	-	-	(141,904)	(141,904)
Стање, 30. јун 2018. године	10,339,849	390,723	117,182,447	23,296,086	10,219,422	79,937,189	724,547	20,601,647	262,691,910
Акумулирана исправка вриједности									
Стање, 1. јануар 2017. године	-	55,233	95,381,309	11,912,842	6,738,276	48,420,149	-	-	162,507,809
Амортизација за годину	-	24,548	7,816,069	1,553,849	672,187	9,348,593	-	-	19,415,246
Расходовања	-	-	-	-	(4,156)	(208)	-	-	(4,364)
Пренос на основна средства	-	-	-	-	-	88,969	-	-	88,969
Остало	-	-	-	-	-	181,043	-	-	181,043
Стање, 31. децембар 2017. године	-	79,781	103,197,378	13,466,691	7,406,307	58,038,546	-	-	182,188,703
<i>Ревизију обавио други ревизор</i>									
Стање, 1. јануар 2018. године	-	79,781	103,197,378	13,466,691	7,406,307	58,038,546	-	-	182,188,703
Амортизација за период	-	12,274	3,908,035	776,924	554,524	4,522,023	105,545	-	9,879,325
Стање, 30. јун 2018. године	-	92,055	107,105,413	14,243,615	7,960,831	62,560,569	105,545	-	192,068,028
Садашња вриједност									
30. јун 2018. године	10,339,849	298,668	10,077,034	9,052,471	2,258,591	17,376,620	619,002	20,601,647	70,623,882
31. децембар 2017. године	10,339,849	310,942	13,985,069	9,829,395	2,186,004	20,086,814	-	21,681,773	78,419,846

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године

12. НЕМАТЕРИЈАЛНА УЛАГАЊА И GOODWILL (наставак)

Goodwill у износу од 10,339,849 Конвертибилних марака представља вишак средстава стицања пословном комбинацијом изнад удјела Мтел а.д. Бања Лука у нето фер вриједности препознатљивих средстава, признатих обавеза и потенцијалних обавеза стеченог зависног друштва Logosoft д.о.о. Сарајево.

Goodwill је приписив ефектима синергије кроз повећање удјела на тржишту и пружања нових услуга. Не очекује се да ће било какав *goodwill* настао на основу овог стицања бити коришћен као одбитна ставка у пореске сврхе.

На дан финансијског извјештавања, Група је извршила анализу и тест потенцијалног обезвјеђења *goodwill*-а, у складу са MPC 36 "Умањење вриједности имовине", и то на бази анализе дисконтовања вриједности будућих новчаних токова, нивоа продаје оствареног текућим и планираним новим активностима зависног друштва, уштеда у наредном периоду, инвестиција и других пословних активности зависног друштва у наредним обрачунским периодима. Приликом анализе потенцијалног импаритета наведеног улагања, Група је користила пословне пројекције за период од десет година, уз дисконтну стопу од 12.13%. Напријед наведене пројекције су засноване на пословним плановима усвојеним од стране Менаџмента. Кључне претпоставке кориштене у пројекцијама (рефлектују претходно искуство и користе екстерне изворе информација) су очекивани раст пословних прихода у просјеку око 11% годишње, док је планиран раст пословних расхода за око 7% годишње. На дан састављања ових консолидованих финансијских извјештаја не постоје индикације да су претпоставке кориштене у анализи неодрживе.

Односи са купцима представљају уговорне односе са корисницима консолидованог зависног друштва Logosoft д.о.о. Сарајево, који се амортизује у периоду од 16 година.

GSM лиценца се односи на посебну Дозволу за пружање GSM услуга на територији Босне и Херцеговине, издату од стране Регулаторне агенције за комуникације Босне и Херцеговине ("РАК") на период од 15 година од дана додјеливања, почевши од 12. октобра 2004. године.

Друга значајна телекомуникациона лиценца се односи на лиценцу за Универзалне мобилне телекомуникацијске системе (UMTS лиценца). Наиме, дана 26. марта 2009. године РАК је издао Друштву Дозволу за пружање мобилних услуга на универзалним мобилним телекомуникационим системима (UMTS лиценца), која важи од 1. априла 2009. године до 1. априла 2024. године (15 година).

Остала нематеријална улагања највећим дијелом се односе на софтвере.

Капитализовани уговорни трошкови се односе на имовину која произилази из трошкова извршења или добијања уговора, а који се у складу са МСФИ 15 капитализују и признају у току просјечног трајања уговора са купцем.

Капитализовани уговорни трошкови су амортизовани пропорционалним методом у току трајања претплатничког уговора (генерално до двије године) и то је период у којем се уговорне обавезе реализују према купцу.

У првој половини 2018. године, износ трошка амортизације признатог по том основу износи 105,545 Конвертибилних марака. Нису идентификовани импаритетни губици на овој врсти имовине.

Нематеријална улагања у припреми највећим дијелом се односе на софтвере у припреми.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године
13. НЕКРЕТНИНЕ И ОПРЕМА

У Конвертибилним маркама
30. јун 2018. и 31. децембар 2017. године

	Земљиште	Инфраструктура	Улагања у туђа стална средства	Опрема	Основна средства у припреми	Укупно основна средства
Набавна вриједност						
Стање, 1. јануар 2017. године	1,538,276	670,185,305	3,715,202	681,672,906	99,436,488	1,456,548,177
Повећања	-	1,347,149	162,174	4,703,198	68,041,301	74,253,822
Преноси	171,738	23,106,333	204,389	68,458,002	(91,940,462)	-
Преноси са нематеријалних улагања	-	-	-	(88,969)	(96,794)	(185,763)
Остали преноси	-	920	-	(5,255)	-	(4,335)
Расходовања	-	(40,655)	(1,114,719)	(30,394,371)	(178,742)	(31,728,487)
Мањак	-	(1,765)	-	(6,729)	(2,025)	(10,519)
Вишак	-	769,853	-	25,099	7,969	802,921
Демонтажа	-	-	-	(351,831)	193,763	(158,068)
Продаја	-	(309,158)	-	-	-	(309,158)
Пренос на средства намијењена продаји	-	-	-	(415,772)	-	(415,772)
Стање, 31. децембар 2017. године	1,710,014	695,057,982	2,967,046	723,596,278	75,461,498	1,498,792,818
<i>Ревизију обавио други ревизор</i>						
Стање, 1. јануар 2018. године	1,710,014	695,057,982	2,967,046	723,596,278	75,461,498	1,498,792,818
Повећања	-	65,635,772	90,632	2,787,859	20,628,478	89,142,741
Преноси	1,910	5,685,644	43,149	21,186,795	(26,917,498)	-
Пренос са нематеријалних улагања	-	-	-	93,832	48,072	141,904
Остали преноси	-	-	-	(4,366)	-	(4,366)
Расходовања	-	-	-	(979,372)	-	(979,372)
Демонтажа	-	-	-	(110,461)	(34,133)	(144,594)
Пренос на средства намијењена продаји	-	-	-	(35,547)	(4,924)	(40,471)
Донирана опрема	-	-	-	(45,000)	-	(45,000)
Остало	-	2,450	(3,390)	7,875	-	6,935
Стање, 30. јун 2018. године	1,711,924	766,381,848	3,097,437	746,497,893	69,181,493	1,586,870,595
Акумулирана исправка вриједности						
Стање, 1. јануар 2017. године	-	470,831,646	3,005,821	463,623,837	-	937,461,304
Амортизација за годину	-	24,839,205	248,680	60,234,703	-	85,322,588
Расходовања	-	(38,427)	(1,114,719)	(30,031,109)	-	(31,184,255)
Мањак	-	(1,765)	-	(4,935)	-	(6,700)
Вишак	-	769,853	-	25,000	-	794,853
Демонтажа	-	-	-	(158,068)	-	(158,068)
Продаја	-	(169,432)	-	-	-	(169,432)
Пренос на средства намијењена продаји	-	-	-	(346,170)	-	(346,170)
Пренос са нематеријалних улагања	-	-	-	(88,969)	-	(88,969)
Преноси	-	48	-	(2,710)	-	(2,662)
Стање, 31. децембар 2017. године	-	496,231,128	2,139,782	493,251,579	-	991,622,489
<i>Ревизију обавио други ревизор</i>						
Стање, 1. јануар 2018. године	-	496,231,128	2,139,782	493,251,579	-	991,622,489
Амортизација за период	-	9,161,923	156,482	32,057,363	-	41,375,768
Расходовања	-	-	-	(979,372)	-	(979,372)
Демонтажа	-	-	-	(144,594)	-	(144,594)
Пренос на средства намијењена продаји	-	-	-	(35,547)	-	(35,547)
Донирана опрема	-	-	-	(45,000)	-	(45,000)
Остало	-	-	(1,032)	4,050	-	3,018
Стање, 30. јун 2018. године	-	505,393,051	2,295,232	524,108,479	-	1,031,796,762
Садашња вриједност						
30. јун 2018. године	1,711,924	260,988,797	802,205	222,389,414	69,181,493	555,073,833
31. децембар 2017. године	1,710,014	198,826,854	827,264	230,344,699	75,461,498	507,170,329

Основна средства у припреми на дан 30. јуна 2018. године се углавном односе на телекомуникациону опрему, која је набављена, али још није пуштена у функцију.

На дан 30. јуна 2018. године не постоје ограничења власништва над некретностима и опремом Групе. Уговорене, а нереализоване обавезе Групе по основу улагања у некретности и опрему на дан 30. јуна 2018. године износе укупно 52,511,279 Конвертибилних марака (31. децембар 2017. године: 42,903,522 Конвертибилне марке).

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године
14. УЛАГАЊА У ПРИДРУЖЕНО ДРУШТВО

		У Конвертибилним маркама	
		30. јун 2018.	31. децембар 2017.
Удио			
Улагања у МТЕЛ д.о.о. Подгорица (Црна Гора):	49%		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
- Набавна вриједност улагања у МТЕЛ д.о.о. Подгорица		74,563,739	74,563,739
- Ефекат прве примјене МСФИ 15 и МСФИ 9, у придруженом друштву МТЕЛ д.о.о. Подгорица		(2,797,098)	-
- Свођење набавне вриједности улагања по основу признавања дијела добитака/(губитака) методом удјела		13,319,415	10,566,572
Улагање у МТЕЛ д.о.о. Подгорица, нето		85,086,056	85,130,311

На дан 30. јуна 2018. године, Група има 49% удјела у друштву МТЕЛ д.о.о. Подгорица, Црна Гора, које се, такође, бави пружањем телекомуникационих услуга на територији Црне Горе.

Укупан улог у МТЕЛ д.о.о. Подгорица, након првобитно уговореног износа на име куповине 49% удјела извршене 1. фебруара 2010. године, докапитализације, као и осталих трошкова који су у директној вези са наведеном трансакцијом, те уносом неновчаног улога, износи 74,563,739 Конвертибилних марка.

Улагање у придружено друштво МТЕЛ д.о.о. Подгорица рачуноводствено се обухвата примјеном методе удјела. Учешће Групе у добитку придруженог друштва, за период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године, износи 2,752,843 Конвертибилне марке. Друштво МТЕЛ д.о.о. Подгорица је саставило појединачне финансијске извјештаје за период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године.

Кретање на улозима у придруженом друштву МТЕЛ д.о.о. Подгорица је било сљедеће:

		У Конвертибилним маркама	
		Период који се завршава 30. јуна 2018.	Година која се завршава 31. децембра 2017.
Стање, 01. јануар		85,130,311	79,780,783
- Ефекат прве примјене МСФИ 15 и МСФИ 9, придруженом друштву МТЕЛ д.о.о.Подгорица		(2,797,098)	-
- Учешће у добитку придруженог друштва који се обрачунава коришћењем методе удјела (напомена 3.1.г)		2,752,843	5,349,528
Стање, крај периода/године		85,086,056	85,130,311

Придружено друштво МТЕЛ д.о.о. Подгорица је приликом прве примјене МСФИ 15 и МСФИ 9, користило метод кумулативног ефекта у оквиру кога се кумулативни ефекат прве примјене стандарда признаје као корекција нераспоређене добити на дан 1. јануара 2018. године, при чему се упоредни подаци не коригују.

Сумиране финансијске информације придруженог друштва МТЕЛ д.о.о. Подгорица презентоване у складу са МСФИ су дате у наставку:

		У Конвертибилним маркама	
		30. јун 2018.	31. децембар 2017.
Стална имовина		307,470,351	288,078,382
Обртна имовина		142,014,047	138,589,009
Текуће обавезе		173,767,211	148,100,458
Другорочне обавезе		186,073,884	188,833,305

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године
14. УЛАГАЊА У ПРИДРУЖЕНО ДРУШТВО (наставак)

	У Конвертибилним маркама	
	Период који се завршава 30. јуна 2018.	Период који се завршава 30. јуна 2017.
Приходи	69,085,370	Ревизију обавио други ревизор 64,673,141
Добитак из редовног пословања	8,695,507	4,693,333
Нето добитак периода	5,618,047	1,617,532
Остали укупни резултат периода	-	-
Укупни свеобухватни резултат придруженог друштва	5,618,047	1,617,532
Дивиденде примљене од придруженог друштва	-	-

15. ОСТАЛА УЛАГАЊА

	Удио	У Конвертибилним маркама	
		30. јун 2018.	31. децембар 2017.
<i>Финансијска имовина која се мјери по фер вриједности кроз остали укупни резултат:</i>			Ревизију обавио други ревизор
- Нова банка а.д. Бања Лука	0.02%	5,895	6,431
		5,895	6,431
<i>Финансијска имовина која се мјери по амортизованом трошку:</i>			
- Дугорочне обвезнице Републике Српске		55,802	64,815
- Центар за међународно право и међународну пословну сарадњу д.о.о. Бања Лука	22.97%	400	400
		56,202	65,215
		62,097	71,646

Акције Нове банке а.д. Бања Лука (чине 0.02% капитала банке) котирају на активном, али недовољно развијеном финансијском тржишту Републике Српске, и вредноване су по фер вриједности на датум извјештаја о финансијском положају гдје су промјене у фер вриједности исказане као добици/(губици) у оквиру извјештаја о осталом укупном резултату.

Финансијска имовина која се мјери по амортизованом трошку се односи на обвезнице Републике Српске емитоване од стране Министарства финансија Републике Српске, а по основу плаћања дуга који буџетски корисници имају према Друштву. Обвезнице су издате са роком доспијећа од 15 година, почевши од 31. децембра 2007. године, уз грасе период од 5 година са каматном стопом од 1.5% годишње, и вредноване су по амортизованој вриједности кориштењем ефективне каматне стопе.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године
16. ДУГОРОЧНА ПОТРАЖИВАЊА И КРЕДИТИ

	У Конвертибилним маркама	
	30. јун 2018.	31. децембар 2017.
		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
<i>Дугорочни кредити запосленима</i>	108,754	120,823
<i>Минус: Дио дугорочних кредита који доспијева до једне године (напомена 21)</i>	(82,701)	(84,864)
<i>Укупно дугорочни кредити запосленима</i>	26,053	35,959
- Остали дугорочни депозити	17,176,025	27,176,025
- Остали дугорочни пласмани	96,803	52,432
<i>Укупно остали дугорочни депозити и пласмани</i>	17,272,828	27,228,457
Укупно дугорочна потраживања и кредити	17,298,881	27,264,416
<i>Минус: Акумулирани импаритетни губитак:</i>		
- исправка вриједности дугорочних кредита	(7,241)	(8,733)
- исправка вриједности дугорочних пласмана	(34,985)	(37,069)
	(42,226)	(45,802)
	17,256,655	27,218,614

Остали дугорочни депозити се односе на дугорочне депозите Групе код пословних банака у Босни и Херцеговини орочени по тржишним условима.

17. ЗАЛИХЕ

	У Конвертибилним маркама	
	30. јун 2018.	31. децембар 2017.
		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
Материјал	4,063,252	4,307,911
Роба	428,068	223,011
Материјал за везане услуге	13,674,145	11,286,237
Дати аванси за залихе	1,381,773	2,568,233
	19,547,238	18,385,392

У току извјештајног периода није било трошкова по основу расхода, односно отписа залиха.

18. КУПЦИ

	У Конвертибилним маркама	
	30. јун 2018.	31. децембар 2017.
		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
<i>Купци:</i>		
- повезана правна лица (Напомена 33 (а))	3,959,648	5,807,931
- у земљи	118,526,960	113,406,729
- у иностранству	1,620,300	2,102,275
Бруто потраживања	124,106,908	121,316,935
<i>Минус: Исправка вриједности потраживања за очекиване кредитне губитке</i>	(56,129,883)	(54,732,484)
	67,977,025	66,584,451

Укупна бруто потраживања од купаца на дан 30. јуна 2018. године износе 124,106,908 Конвертибилних марака. Група је примјенила поједностављени приступ у признавању губитака за цјелокупни период трајања за потраживања од купаца и остала потраживања која не садрже значајну компоненту финансирања, груписањем различитих карактеристика купаца и трендова историјских губитака.

Укупна исправка вриједности потраживања на дан 30. јуна 2018. године износи 56,129,883 Конвертибилне марке и представља 45.23% укупне бруто вриједности потраживања од купаца. Промјене на рачунима исправки вриједности потраживања су приказане у *Напомени 20* уз консолидоване финансијске извјештаје.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године
19. ДРУГА ПОТРАЖИВАЊА

	У Конвертибилним маркама	
	30. јун 2018.	31. децембар 2017.
Остала потраживања	6,097,824	Ревизију обавио други ревизор 1,821,449
	6,097,824	1,821,449
<i>Минус: Исправка вриједности других потраживања за очекиване кредитне губитке</i>	(773,999)	(735,819)
	5,323,825	1,085,630

Остала потраживања се највећим дијелом, у нето износу од 4,312,825 Конвертибилних марака, односе на потраживања за улазни ПДВ.

20. ИСПРАВКЕ ВРИЈЕДНОСТИ КРАТКОРОЧНИХ ПОТРАЖИВАЊА

	У Конвертибилним маркама Период 1. јануар - 30. јун 2018. и пословна 2017. година		
	Купци (напомена 18)	Друга потраживања (напомена 19)	Укупно
<i>Стање, 1. јануар 2017. године</i>	52,984,527	723,773	53,708,300
Исправке у току године на терет резултата	3,189,700	121,408	3,311,108
Отпис потраживања	(1,550,354)	(751)	(1,551,105)
Остало	108,611	(108,611)	-
<i>Стање, 31. децембар 2017. године</i>	54,732,484	735,819	55,468,303
<i>Ревизију обавио други ревизор</i>	-	-	-
<i>Стање, 1. јануар 2018. године</i>	54,732,484	735,819	55,468,303
Исправке у току периода на терет резултата (напомена 10)	1,358,162	77,417	1,435,579
Остало	39,237	(39,237)	-
<i>Стање, 30. јун 2018. године</i>	56,129,883	773,999	56,903,882

21. ДЕПОЗИТИ И ПОТРАЖИВАЊА ЗА КРЕДИТЕ

	У Конвертибилним маркама	
	30. јун 2018.	31. децембар 2017.
Краткорочно орочени депозити	17,341	Ревизију обавио други ревизор 8,016,613
Кредити радницима који доспијевају до једне године (напомена 16)	82,701	84,864
	100,042	8,101,477

22. АКТИВНА ВРЕМЕНСКА РАЗГРАНИЧЕЊА

	У Конвертибилним маркама	
	30. јун 2018.	31. децембар 2017.
Обрачуната потраживања	4,369,657	Ревизију обавио други ревизор 6,106,528
Уговорна имовина	13,683,279	13,657,281
Унапријед плаћени трошкови	1,594,081	1,279,997
Обрачунате авансне фактуре за потребе обрачуна ПДВ	1,739,774	1,691,455
	21,386,791	22,735,261

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ

За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године

22. АКТИВНА ВРЕМЕНСКА РАЗГРАНИЧЕЊА (наставак)

Обрачуната потраживања се највећим дијелом, у износу од 2,023,863 Конвертибилних марака, односе на процјену међународног саобраћаја и *roaming*-а, која је извршена у складу са интерним обрачунима оствареног саобраћаја, односно обрачуном добијеним од клириншке куће, док се на обрачуната потраживања за процјену попушта по основу роминга које Друштво треба да прими по основу обрачаног међународног саобраћаја са другим операторима односи 698,970 Конвертибилних марака.

Уговорна имовина представља право Групе на накнаду у замјену за робу или услуге које је Група пренијела купцу када је то право условљено другим факторима, осим протока времена (нпр. испорука других елемената уговора). Група признаје уговорну имовину углавном из уговора у којима се уређај испоручује у одређеном тренутку у пакету са услугама које се пружају током времена.

23. ГОТОВИНА И ГОТОВИНСКИ ЕКВИВАЛЕНТИ

	У Конвертибилним маркама	
	30. јун 2018.	31. децембар 2017.
		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
Жиро рачуни	16,110,224	18,943,377
Девизни рачуни	3,486,970	5,967,340
Благајне	42,399	38,632
Готовински еквиваленти	100,000	100,000
	19,739,593	25,049,349

24. КАПИТАЛ

Акцијски капитал

Структура акцијског капитала Друштва (по Књизи акционара коју води Централни регистар хартија од вриједности Републике Српске а.д. Бања Лука) на дан 30. јуна 2018. и 31. децембра 2017. године је била сљедећа:

	30. јун 2018.	У %	31. децембар 2017.	У %
Телеком Србија а.д. Београд, Србија	319,428,193	65.01	319,428,193	65.01
Пензијски резервни фонд РС а.д. Бања Лука	43,840,269	8.92	43,840,269	8.92
Фонд за реституцију РС а.д. Бања Лука	24,715,439	5.03	24,715,439	5.03
Duif Kristal invest a.d. – OMIF Future fund	15,894,109	3.23	16,215,283	3.30
Остали акционари	87,505,745	17.81	87,184,571	17.74
	491,383,755	100.00	491,383,755	100.00

Основни капитал Друштва у износу од 491,383,755 Конвертибилних марака, у потпуности је уплаћен и подијељен на 491,383,755 обичних (редовних) акција, од којих је свака номиналне вриједности 1 Конвертибилну марку. Све акције су исте класе са истим правима, обичне и гласе на име. Свака акција даје право на један глас.

Акције Друштва котирају на Бањалучкој берзи хартија од вриједности у Републици Српској (активно, али недовољно развијено финансијско тржиште). Тржишна вриједност једне акције са стањем на дан 30. јуна 2018. године износи 0.82 Конвертибилне марке (31. децембар 2017. године: 1.06 Конвертибилних марака). Зарада и дивиденда по акцији је приказана у *Напомени 34* уз консолидоване финансијске извјештаје.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ

За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године

24. КАПИТАЛ (наставак)

Законске резерве

Законске резерве на дан 30. јуна 2018. године у износу од 49,141,766 Конвертибилних марака представљају издвајања из расподјеле добитка у складу са чланом 231. Закона о привредним друштвима, и то најмање у висини 5% од добитка текуће године умањене за губитак претходне године, све док те резерве, заједно са резервама капитала, не достигну висину од најмање 10% основног капитала или Статутом одређени већи дио основног капитала.

Законске резерве користе се за покриће губитка, а ако прелазе износ од 10% основног капитала, или Статутом одређеног већег дијела основног капитала, могу се користити и за повећање основног капитала.

Остале резерве – резерве по основу инвестиционе обавезе

Остале резерве на дан 30. јуна 2018. године у износу од 97,791,500 Конвертибилних марака цјелокупно се односе на резерве формиране у току 2008. године, и то на основу уплаћене инвестиционе обавезе већинског власника (Телеком Србија а.д. Београд), као купца већинског пакета акција Друштва.

25. КАМАТОНОСНИ КРЕДИТИ И ТЕКУЋЕ ДОСПИЈЕЋЕ ДУГОРОЧНИХ ОБАВЕЗА

	У Конвертибилним маркама	
	30. јун 2018.	31. децембар 2017.
а) Краткорочни кредити:		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
- Новчани кредити	895,078	-
	895,078	-
б) Дугорочни кредити:		
- Новчани кредити	58,723,166	5,500,772
- Кредити за набавке опреме	48,155,558	54,985,382
Укупно дугорочне обавезе	106,878,724	60,486,154
Минус: текуће доспијеће дугорочних обавеза:		
- дугорочни кредити	(27,846,101)	(25,719,965)
Укупно текуће доспијеће дугорочних обавеза	(27,846,101)	(25,719,965)
	79,032,623	34,766,189

Просјечна каматна стопа на дугорочне кредите (кредите за набавке опреме) је у висини шестомјесечног EURIBOR-а увећаног за маржу у распону од 0.5% до 1.0% годишње (2017. године: шестомјесечни EURIBOR увећан за маржу у распону од 0.5% до 1.0% годишње). Каматна стопа за новчани кредит је 2.13%.

Уговорна валута за све кредите, осим кредита одобрених од Владе Краљевине Шпаније и добављача из земље је EUR.

Друштво измирује све своје обавезе по кредитима у складу са уговореном динамиком, према утврђеним ануитетним плановима. Такође, Друштво поштује и све остале одредбе из уговора о кредитима и нема кршења било којих одредби уговора који би евентуално захтијевали пријевремену отплату обавеза.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године
25. КАМАТОНОСНИ КРЕДИТИ И И ТЕКУЋЕ ДОСПИЈЕЋЕ ДУГОРОЧНИХ ОБАВЕЗА (наставак)

Рочност доспијећа отплата дугорочних кредита:

	У Конвертибилним маркама 30. јун 2018.	31. децембар 2017.
		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
Текућа доспијећа	27,846,101	25,719,965
Између једне и двије године	20,149,362	20,353,625
Између двије и три године	12,312,532	7,475,169
Између три и четири године	9,344,239	2,683,482
Између четири и пет година	7,657,590	1,628,815
Након пет година	29,568,900	2,625,098
Укупно дугорочни дио кредита	79,032,623	34,766,189
	106,878,724	60,486,154

26. РАЗГРАНИЧЕНИ ПРИХОДИ

	У Конвертибилним маркама 30. јун 2018.	31. децембар 2017.
		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
Примљене донације	80,385	86,569
<i>Минус: Краткорочни дио разграниченог прихода</i>	<i>(12,367)</i>	<i>(12,367)</i>
	68,018	74,202

Кретања на разграниченим приходима у периоду од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. и у пословној 2017. години су била сљедећа:

	У Конвертибилним маркама Период који се завршава 30. јуна 2018.	Година која се завршава 31. децембар 2017.
		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
<i>Стање, 1. јануар</i>	86,569	56,558
Примљене донације	-	123,669
Смањење у корист осталих прихода	(6,184)	(93,658)
<i>Стање, крај периода/године</i>	80,385	86,569

27. БЕНЕФИЦИЈЕ ЗА ЗАПОСЛЕНЕ

	У Конвертибилним маркама 30. јун 2018.	31. децембар 2017.
		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
Бенефиције за запослене		
- дугорочни дио	5,472,959	6,035,526
- краткорочни дио	747,027	747,027
	6,219,986	6,782,553

Дугорочна резервисања за бенефиције за запослене са стањем на дан 30. јуна 2018. године у износу од 6,219,986 Конвертибилних марака се односе на дугорочна и краткорочна резервисања по основу обрачуна садашње вриједности акумулираних права запослених Друштва на отпремнине и јубиларне награде, у складу са МРС 19 "Бенефиције за запослене".

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ **За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године**

27. БЕНЕФИЦИЈЕ ЗА ЗАПОСЛЕНЕ (наставак)

Трошкови везани за накнаде приликом одласка у пензију и јубиларне награде утврђују се коришћењем метода пројектованих јединица кредитирања, са актуарским одмјеравањем које се врши на дан извјештаја о финансијском положају.

У складу са наведеним, Група је ангажовала овлашћеног актуара да у име Групе изврши обрачун садашње вриједности акумулираних права запослених на отпремнине и јубиларне награде на дан 31. децембра 2017. године. Приликом обрачуна наведене садашње вриједности акумулираних права запослених на отпремнине и јубиларне награде овлашћени актуар је користио следеће претпоставке: дисконтна стопа од 3.8% до 4.5% годишње, пројектовани раст зарада у распону од 1.2% до 2.3% годишње, пројектоване године радног стажа за одлазак у пензију 40 година за мушкарце и 35 до 40 година за жене, пројектована флукутација запослених на основу података о историјском кретању запослених у претходном периоду, званично објављене стопе морталитета из окружења, као и остали услови неопходни за остваривање права на отпремнину и јубиларну награду.

Број мјесечних зарада за јубиларне награде приказан је у табели:

Број година проведених у Друштву	Број зарада
10	0.5
20	1
30	1.5
40	0.5

С обзиром на то да није било значајне флукутације запослених, као ни промјене осталих актуарских претпоставки, у периоду од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године, Група је извршила ажурирање наведеног актуарског обрачуна садашње вриједности акумулираних права запослених на отпремнине и јубиларне награде.

Кретања на дугорочним обавезама за бенефиције за запослене у периоду од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. и у пословној 2017. години су била следећа:

	Конвертибилним маркама			
	Краткорочни дио		Дугорочни дио	
	30. јун 2018.	31. децембар 2017.	30. јун 2018.	31. децембар 2017.
Стање, 1. јануар	747,027	Ревизију обавио други ревизор 648,463	6,035,526	Ревизију обавио други ревизор 6,099,828
Резервисања у току периода/године	-	98,357	-	399,908
Пренос/Донос на краткорочни дио	562,567	464,210	(562,567)	(464,210)
Исплате у току периода/године	(562,567)	(464,003)	-	-
Стање, крај периода/године	747,027	747,027	5,472,959	6,035,526

28. РЕЗЕРВИСАЊА

	У Конвертибилним маркама	
	Период који се завршава 30. јуна 2018.	Година која се завршава 31. децембар 2017.
Стање, 1. јануар	57,161	Ревизију обавио други ревизор 207,434
Резервисања за судске спорове	-	15,192
Укидања резервисања за судске спорове	(5,675)	(165,465)
Стање, крај периода/године	51,486	57,161

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године
29. ДОБАВЉАЧИ

	У Конвертибилним маркама	
	30. јун 2018.	31. децембар 2017.
<i>Добављачи:</i>		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
- повезана правна лица (<i>Напомена 33(а)</i>)	3,524,229	4,551,105
- у земљи	39,375,590	41,881,674
- у иностранству	4,684,517	8,458,532
- за нефактурисане инвестиције и услуге	2,255,363	4,973,896
	49,839,699	59,865,207

Обавезе према добављачима су некаматносни. Група редовно измирује своје обавезе према добављачима. Група има политике управљања финансијским ризицима како би осигурала да се обавезе плаћају у уговореним роковима.

Просјечан период плаћања обавеза према добављачима у периоду од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године био је 51 дан (31. децембар 2017. године: 78 дана).

Старосна структура обавеза према добављачима у периоду од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године и 31. децембра 2017. године је сљедећа:

	У Конвертибилним маркама	
	30. јун 2018.	31. децембар 2017.
		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
0-30 дана	32,720,015	43,933,351
31-60 дана	6,296,922	7,195,946
61-120 дана	6,593,488	5,684,748
121-180 дана	2,686,955	2,328,391
181-270 дана	1,025,918	234,477
271-360 дана	516,401	488,294
	49,839,699	59,865,207

30. ПАСИВНА ВРЕМЕНСКА РАЗГРАНИЧЕЊА

	У Конвертибилним маркама	
	30. јун 2018.	31. децембар 2017.
		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
Разграничени приходи од продаје <i>prepaid</i> допуна	1,542,657	1,127,934
Обрачунате обавезе по основу међународног саобраћаја	5,459,025	15,352,651
Обрачунате обавезе по основу дистрибуције медијских садржаја	1,696,849	1,580,337
Обрачунате обавезе по основу осталих трошкова периода	9,616,506	6,894,572
Разграничене авансне фактуре за потребе обрачуна ПДВ-а	1,620,954	1,564,655
Остала пасивна временска разграничења	172,525	231,718
	20,108,516	26,751,867

Обрачунате обавезе по основу међународног саобраћаја које на дан 30. јуна 2018. године, износе 5,459,025 Конвертибилних марака у највећем дијелу се односи на процену попушта по основу роминга, које Група треба да одобри по основу оствареног међународног саобраћаја са другим операторима, а за које још увијек није издата коначна фактура нити добијен обрачун од стране клириншке куће (*Напомена 3.2.5.*).

Обрачунате обавезе по основу осталих трошкова периода које на дан 30. јуна 2018. године, износе 9,616,506 Конвертибилних марака, представљају трошкове периода за које постоје довољна сазнања о постојању и настанку истих, али до дана састављања консолидованих финансијских извјештаја, Група није примила коначну фактуру за примљене услуге или добра.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године
31. ОСТАЛЕ ОБАВЕЗЕ

	У Конвертибилним маркама	
	30. јун 2018.	31. децембар 2017.
		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
Примљени аванси и пренаплате од купаца	1,862,439	1,775,505
Обавезе за порезе, царине и дажбине на терет трошкова	343,573	256,897
Обавезе за порез на додатну вриједност	-	1,473,297
Обавезе према запосленима	5,967,292	366,141
Друге обавезе	481,997	377,475
	8,655,301	4,249,315

32. ПОРЕЗ НА ДОБИТАК
(а) Компоненте пореза на добитак

	У Конвертибилним маркама Период који се завршава 30. јуна	
	2018.	2017.
		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
Текући порески расход периода	2,394,558	2,781,471
Одложени порески расход - смањење одложених пореских средстава	92,478	41,801
Одложена порески приход - смањење одложених пореских обавеза по основу пословних комбинација	(51,641)	(97,881)
	2,435,395	2,725,391

(б) Усаглашавање пореза на добитак и производа резултата пословања прије опорезивања и прописане пореске стопе

	У Конвертибилним маркама Период који се завршава 30. јуна	
	2018.	2017.
		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
<i>Добитак прије опорезивања</i>	24,284,703	24,518,900
Порез на добитак по стопи од 10%	2,428,470	2,451,890
<i>Усклађивања расхода/прихода:</i>		
- ефекат неопорезивих прихода	(277,579)	(153,729)
- ефекат непризнатих трошкова	243,667	483,310
- ефекат привремених разлика	40,837	(56,079)
<i>Порез на добитак</i>	2,435,395	2,725,392
<i>Ефективна пореска стопа за период</i>	10.03%	11.12%

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године
32. ПОРЕЗ НА ДОБИТАК (наставак)
(в) Одложена пореска средства

	У Конвертибилним маркама Период који се завршава 30. јуна 2018.	Година која се завршава 31. децембра 2017.
Привремене разлике:		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
<i>Стање, 1. јануар</i>	506,297	635,360
Одложена пореска средства по основу вредновања некретнина и опреме за пореске сврхе	(92,478)	(129,063)
<i>Стање, крај периода/године</i>	413,819	506,297

	У Конвертибилним маркама Период који се завршава 30. јуна 2018.	Година која се завршава 31. децембра 2017.
Неискоришћени порески губитак		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
<i>Стање, 1. јануар</i>	-	55,494
Повећање одложених пореских средстава по основу неискоришћених пореских губитака - Logosoft д.о.о. Сарајево	-	(55,494)
<i>Стање, крај периода/године</i>	-	-

На дан састављања ових консолидованих финансијских извјештаја, Група нема пореске губитке који се преносе и надокнађују умањивањем пореске основице у наредним годинама.

(г) Одложене пореске обавезе

	У Конвертибилним маркама 30. јун 2018.	31. децембар 2017.
Привремене разлике по основу пословне комбинације		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
<i>Стање, 1. јануар</i>	(776,132)	(957,241)
Смањење одложених пореских обавеза у току периода/године	51,641	181,109
<i>Стање, крај периода/године</i>	(724,491)	(776,132)

Одложене пореске обавезе по основу пословне комбинације се односе на привремене разлике између књиговодствене вриједности нематеријалних улагања и опреме и њихове пореске основе, а настале по основу пословне комбинације, односно куповине зависног друштва Logosoft д.о.о. Сарајево.

(д) Текућа пореска потраживања

	У Конвертибилним маркама 30. јун 2018.	31. децембар 2017.
Потраживања за преплаћени порез на добитак	779,026	907,692
<i>Стање, крај периода/године</i>	779,026	907,692

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године
33. ТРАНСАКЦИЈЕ СА ПОВЕЗАНИМ СТРАНАМА

Већински власник Групе је друштво Телеком Србија а.д. Београд, чији је већински власник Република Србија.

Сљедећа салда потраживања и обавеза су произашла из трансакција обављених са повезаним странама:

(а) ИЗВЈЕШТАЈ О ФИНАНСИЈСКОМ ПОЛОЖАЈУ

		У Конвертибилним маркама	
		30. јун 2018.	31. децембар 2017.
			<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
АКТИВА			
а) Потраживања од купаца:			
- Телеком Србија а.д. Београд		1,958,135	3,628,483
- МТЕЛ д.о.о. Подгорица		1,560,458	1,641,454
- HD - WIN д.о.о. Београд		5,124	5,124
- МТС д.о.о. Косовска Митровица		430,206	532,870
- Yunet International д.о.о. Београд		5,725	-
		3,959,648	5,807,931
б) Обрачунати, а нефактурисани приходи из међународног саобраћаја:			
- Телеком Србија а.д. Београд		1,249,627	1,828,231
- МТЕЛ д.о.о. Подгорица		75,736	188,632
		1,325,363	2,016,863
в) Остала краткорочна потраживања:			
- Телеком Србија а.д. Београд		2,429	-
- HD - WIN д.о.о. Београд		-	352
		2,429	352
Укупно потраживања		5,287,440	7,825,146
ПАСИВА			
а) Дугорочне обавезе			
- МТЕЛ д.о.о. Подгорица		(82,145)	(82,145)
б) Обавезе према добављачима:			
- Телеком Србија а.д. Београд		(2,521,149)	(3,813,191)
- МТЕЛ д.о.о. Подгорица		(445,637)	(499,790)
- HD - WIN д.о.о. Београд		-	(114,416)
- GO4YU д.о.о. Београд		(12,126)	-
- Телеком Србија а.д. Београд - за нефактурисане набавке		(545,317)	(123,708)
		(3,524,229)	(4,551,105)
в) Обрачунати (процијењени) трошкови:			
- Телеком Србија а.д. Београд		(862,156)	(679,419)
- МТЕЛ д.о.о. Подгорица		(479,526)	(283,375)
- HD - WIN д.о.о. Београд		(122,787)	(229,575)
- GO4YU д.о.о. Београд		(12,126)	(10,757)
		(1,476,595)	(1,203,126)
Укупно обавезе		(5,082,969)	(5,836,376)
Нето потраживања		204,471	1,988,770

Трансакције са повезаним лицима су вредноване под истим или сличним комерцијалним условима као и трансакције са другим правним лицима. На дан састављања ових консолидованих финансијских извјештаја, Група нема очекиваних кредитних губитака по основу којих би се извршила исправка вриједности потраживања од повезаних правних лица.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године
33. ТРАНСАКЦИЈЕ СА ПОВЕЗАНИМ СТРАНАМА (наставак)
(6) ИЗВЈЕШТАЈ О УКУПНОМ РЕЗУЛТАТУ

	У Конвертибилним маркама	
	Период који се завршава 30. јуна 2018.	Период који се завршава 30. јуна 2017.
а) Приходи од продаје услуга:		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
- Телеком Србија а.д. Београд	10,089,086	5,586,295
- МТЕЛ д.о.о. Подгорица	1,493,285	1,493,279
- HD - WIN д.о.о. Београд	30,746	30,746
- МТС д.о.о. Косовска Митровица	936,732	-
- Yunet International д.о.о. Београд	4,771	-
	12,554,620	7,110,320
б) Остали приходи:		
- Телеком Србија а.д. Београд	26,990	27,331
Укупно приходи	12,581,610	7,137,651
РАСХОДИ		
а) Трошкови међународног обрачуна		
- Телеком Србија а.д. Београд	(7,732,212)	(6,425,794)
- МТЕЛ д.о.о. Подгорица	(800,072)	(799,136)
	(8,532,284)	(7,224,930)
б) Трошкови одржавања		
- Телеком Србија а.д. Београд	(4,344)	(13,839)
- МТЕЛ д.о.о. Подгорица	(36,965)	(39,019)
	(41,309)	(52,858)
в) Трошкови накнада за емитовање садржаја		
- Телеком Србија а.д. Београд	(526,387)	(227,355)
- HD - WIN д.о.о. Београд	(732,263)	(686,497)
- GO4YU д.о.о. Београд	(76,880)	(20,536)
	(1,335,530)	(934,388)
г) Трошкови осталих производних услуга		
- Телеком Србија а.д. Београд	(705,731)	(647,513)
- HD - WIN д.о.о. Београд	(4,459)	(17,309)
- МТЕЛ д.о.о. Подгорица	(1,035)	(689)
- mts banka д.о.о. Београд	(1,485)	-
	(712,710)	(665,511)
Укупно расходи	(10,621,833)	(8,877,687)
Нето приходи/(расходи)	1,959,777	(1,740,036)
Краткорочна примања кључног руководећег особља:		
- Извршни одбор и управа повезаних правних лица	(573,473)	(584,714)
- Управни одбор	(147,267)	(148,032)
- Одбор за ревизију	(44,115)	(44,408)
- Надзорни одбор	(37,196)	-
	(802,051)	(777,154)

Кључно руководеће особље не прима накнаде за додатне дугорочне бенефиције, односно бенефиције по престанку запослења, осим бенефиција објелодањених у Напомени 3.14.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ

За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године

34. ЗАРАДА И ДИВИДЕНДА ПО АКЦИЈИ

У Конвертибилним маркама Период који се завршава 30. јуна

	2018.	2017.
Нето добитак обрачунског периода	21,849,308	Ревизију обавио други ревизор 21,793,509
Просјечан пондерисан број издатих акција	491,383,755	491,383,755
Зарада по акцији (основна и разријеђена)	0.0445	0.0444

Дана 6. јуна 2018. године Скупштина акционара Друштва је донијела Одлуку о расподјели дијела добити из 2017. године, по којој је извршена расподјела добити власницима капитала, у складу са Статутом Друштва, у износу од 34,630,328 Конвертибилних марака (0.07047 Конвертибилних марака дивиденде по акцији).

Обавезе за преостале неисплаћене дивиденде акционарима на дан 30. јуна 2018. године износе 24,681,126 Конвертибилних марака (31. децембар 2017. године: 21,564,115 Конвертибилних марака).

35. ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ОБАВЕЗЕ

Судски спорови

Група се повремено јавља као тужена страна у споровима које физичка и правна лица воде против Групе. Процијењене потенцијалне обавезе Групе по судским споровима у којима је Група тужена страна на дан 30. јуна 2018. године износе укупно 88,537,108 Конвертибилних марака, не укључујући ефекте потенцијалних затезних камата и трошкова судских спорова.

Најзначајнији спорови су они у којима се као тужиоци јављају Блицнет д.о.о. Бања Лука у износу од 41.5 милиона Конвертибилних марака, и *Crumb group* д.о.о. Бијељина у износу од 42 милиона Конвертибилних марака. Управа користи правне савјете за горе наведене спорове, на основу којих вјерује да је вјероватноћа негативног исхода по Групу мала, с обзиром на чињеницу да не постоји ваљан правни основ за наведене спорове.

Увјерење о неоснованости тужбених захтјева усмјерених против Групе, Управа темељи на чињеницама да су у свим случајевима надлежни органи, у законом предвиђеном поступку, већ утврдили да противправности на страни Групе није било. Управа, даље, не очекује да ће коначан исход наведених спорова значајно угрозити материјално-финансијско пословање Групе. На основу наведених чињеница Група није евидентирала резервисања по основу датих спорова, нити сматра да су даља објелодањивања неопходна.

Као што је објелодањено у Напомени 28 уз финансијске извештаје, на дан 30. јуна 2018. године Група је формирала резервисања за потенцијалне губитке који могу проистећи из судских спорова у укупном износу од 51,486 Конвертибилних марака. Руководство Групе процјењује да неће настати материјално значајни губици по основу исхода преосталих судских спорова у току, изнад износа за који је извршено резервисање.

36. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ

36.1. Управљање капиталом

Циљ управљања капиталом је да Група задржи способност да настави са својим пословањем у неограниченом периоду у предвидивој будућности, како би очувало оптималну структуру капитала са циљем да смањи трошкове капитала, а акционарима обезбиједи дивиденде, док истовремено Група прати капитал на основу коефицијента задужености.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ

За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године

36. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ (наставак)

36.1. Управљање капиталом (наставак)

Менаџмент Групе прегледа структуру капитала по потреби. На основу тог прегледа Група уравнотежава структуру капитала преко нових дугорочних инвестиција, као и узимања нових кредита или откупа постојећих. Цјелокупна стратегија Групе за управљање капиталом је непромијењена.

36.1.1. Рацио укупне задужености према капиталу

Показатељи задужености Групе са стањем на крају периода били су сљедећи:

	У Конвертибилним маркама	
	30. јун 2018.	31. децембар 2017.
Задуженост (а)	107,773,802	Ревизију обавио други ревизор 60,486,154
Готовина и готовински еквиваленти	(19,739,593)	(25,049,349)
Нето задуженост	88,034,209	35,436,805
Капитал (б)	645,254,846	660,833,500
Рацио укупног дуговања према капиталу	13.64%	5.36%

(а) Задуженост се односи на дугорочне кредитне обавезе, као и текућа доспијећа дугорочних кредитних обавеза.

(б) Капитал укључује акцијски капитал, резерве, нераспоређени добитак и губитке од финансијске имовине мјерене по фер вриједности кроз остали укупни резултат.

36.1.2. Значајне рачуноводствене политике у вези са финансијским инструментима

Значајне рачуноводствене политике и усвојена начела, укључујући критеријум за признавање, основе мјерења и основе признавања прихода и расхода за сваку категорију финансијске имовине, финансијских обавеза и капитала, детаљније су објашњене у *Напомени 3* уз консолидоване финансијске извјештаје.

36.1.3. Категорије финансијских инструмената

Као што је објелодањено у *Напомени 2*, ових консолидованих финансијских извјештаја од 01. јануара 2018. године, Група примјењује МСФИ 9 Финансијски инструменти, који замјењује МРС 39 Финансијски инструменти: признавање и одмјеравање.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године
36. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ (наставак)
36.1. Управљање капиталом (наставак)
36.1.3. Категорије финансијских инструмената (наставак)

У следећој табели су приказане категорије финансијских инструмената према МСФИ 9, у поређењу са категоризацијом која је била у примјени у складу са МРС 39:

Финансијски инструменти	Категорије финансијских инструмената		У Конвертибилним маркама на дан 30. јун 2018. године		У Конвертибилним маркама на дан 1. јануар 2018. године	
	МРС 39	МСФИ 9	МРС 39	МСФИ 9	МРС 39	МСФИ 9
Финансијска имовина		Финансијска имовина која се накнадно мјери по амортизованом трошку				
Готовина и готовински еквиваленти	Кредити и потраживања	Финансијска имовина која се накнадно мјери по амортизованом трошку	19,739,592	19,739,592	25,049,349	25,049,349
Кредити и потраживања	Кредити и потраживања	Финансијска имовина која се накнадно мјери по амортизованом трошку	82,192,548	82,192,548	102,873,926	102,873,926
Остала улагања						
- Финансијска имовина која се накнадно мјери по амортизованом трошку	Финансијска имовина која се држи до доспјећа	Финансијска имовина која се накнадно мјери по амортизованом трошку	55,802	55,802	64,815	64,815
- фер вриједност кроз остали укупан резултат	ХоВ расположиве за продају	фер вриједност кроз остали укупан резултат	6,295	6,295	6,831	6,831
Финансијске обавезе по амортизованом трошку	Финансијске обавезе по амортизованом трошку	Финансијске обавезе по амортизованом трошку	101,994,237	101,994,237	127,994,921	127,994,921
			157,073,168	157,073,168	120,634,785	120,634,785

Категорије финансијских инструмената на дан 30. јун 2018. и 31. децембар 2017. године су приказане у наредној табели:

	У Конвертибилним маркама	
	30. јун 2018.	31. децембар 2017.
Финансијска имовина		Ревизију обавио други ревизор
Финансијска имовина чија се фер вриједност накнадно мјери по амортизованом трошку	101,987,942	127,988,090
финансијска имовина чија се фер вриједност мјери кроз остали укупни резултат	6,295	6,831
	101,994,237	127,994,921
Финансијске обавезе по амортизованом трошку	157,073,168	120,634,785

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ

За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године

36. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ (наставак)

36.2. Циљеви управљања финансијским ризицима

У свом редовном пословању, Група је, у различитом обиму, изложена одређеним финансијским ризицима, и то: тржишном ризику (који обухвата ризик од промјене курса страних валута, ризик од промјене каматних стопа и ризик од промјене цијена), ризику ликвидности и кредитном ризику. Управљање ризицима у Групи је усмјерено на минимизирање потенцијалних негативних утицаја на финансијско стање и пословање Групе у ситуацији непредвидивости финансијских тржишта. Управљање ризицима дефинисано је рачуноводственим политикама Групе.

За период од шест мјесеци који се завршава на дан 30. јуна 2018. године, Група није ступала у трансакције са изведеним финансијским инструментима (дериватима), као што су свопови каматних стопа или форварди.

(1) Тржишни ризик

(а) Ризик од промјене курса страних валута

Иако дио својих трансакција Група обавља у страним валутама, менаџмент Групе сматра да Група није значајно изложена ризику од промјене курса страних валута приликом пословања у земљи и иностранству, јер углавном обавља своје пословне трансакције у локалној валути (Конвертибилна марка), као и у EUR за који је Конвертибилна марка везана фиксним валутним курсом (1 EUR = 1.95583 Конвертибилне марке).

У складу са наведеним, менаџмент Групе није вршио анализу осјетљивости на промјене курса страних валута, изузев за промјене USD, јер има одређене обавезе у тој страниој валути.

Књиговодствена вриједност финансијске имовине и обавеза Групе у страним валутама на дан извјештавања је сљедећа:

	Имовина		У Конвертибилним маркама Обавезе	
	30. јун 2018.	31. децембар 2017.	30. јун 2018.	31. децембар 2017.
		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>		<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
EUR	7,794,207	12,630,706	95,870,315	65,085,845
USD	510,266	488,104	3,295,727	3,290,178
CHF	492	1,419	1,328	-
GBP	2,228	1,484	-	1,082
HRK	-	-	4,292	913
RSD	3,305	1,155	3,981	-
	8,310,497	13,122,868	99,175,643	68,378,018

Анализа осјетљивости

Анализа осјетљивости на промјене курса страних валута је урађена највећим дијелом на USD, и одређена на основу изложености ризику промјене курса страних валута на крају извјештајног периода.

Уколико би се курс страних валута повећао/смањио за 10%, нето добитак Групе за период од шест мјесеци који се завршава на дан 30. јуна 2018. године био би мањи/већи за износ од 11,087 Конвертибилних марака (за период од шест мјесеци који се завршава на дан 30. јуна 2017. године: 27,293 Конвертибилне марке).

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године

36. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ (наставак)**36.2. Циљеви управљања финансијским ризицима (наставак)****(1) Тржишни ризик (наставак)****(б) *Ризик од промјене каматних стопа***

Група је изложена разним ризицима који, кроз ефекте промјена висине тржишних каматних стопа, дјелују на њен финансијски положај и токове готовине. С обзиром да Група нема значајну каматносноу имовину, приходи Групе су у значајној мјери независни од промјене тржишних каматних стопа.

Ризик Групе од промјена каматних стопа проистиче првенствено из обавеза по основу примљених дугорочних кредита од добављача. Кредити примљени по промјењивим каматним стопама излажу Групу каматном ризику токова готовине, док кредити примљени по фиксним каматним стопама излажу Групу ризику промјене фер вриједности каматних стопа.

Током периода од шест мјесеци који се завршава на дан 30. јуна 2018. године, највећи дио обавеза по кредитима био је са варијабилном каматном стопом, која је везана за EURIBOR. Обавезе по кредитима са промјенљивим каматним стопама су највећим дијелом у страниј валути (EUR).

Група врши анализу изложености ризику од промјене каматних стопа на динамичкој основи узимајући у обзир алтернативне изворе финансирања и рефинансирања, прије свега за дугорочне обавезе, јер оне представљају најзначајнију каматносноу позицију. Група још увијек не врши свој промјенљиве за фиксну каматну стопу или обрнуто, али предузима одговарајуће мјере ради обезбјеђења кредита од банака под повољнијим условима.

Анализа осјетљивости

Анализа осјетљивости на промјене каматних стопа је одређена на основу изложености каматних стопа недеривативних инструмената на крају извјештајног периода. За промјењиве каматне стопе обавеза, анализа је припремљена под претпоставком да је неизмирени износ обавеза на крају извјештајног периода био неизмирени у току цијелог извјештајног периода.

У случају да је каматна стопа на обавезе по новчаним и робним кредитима у току извјештајног периода била већа/мања за 10%, уз остале непромијењене варијабле, нето добитак Групе за период од шест мјесеци који се завршава на дан 30. јуна 2018. године био би мањи/већи за износ од 36,208 Конвертибилних марака (за период од шест мјесеци који се завршава на дан 30. јуна 2017. године: 18,539 Конвертибилних марака) као резултат већег/мањег расхода камата.

(в) *Ризик од промјене цијена капитала*

Током извјештајног периода од шест мјесеци који се завршава на дан 30. јуна 2018. године, Група је изложена одређеном ризику од промјена цијена власничких хартија од вриједности. Наведена улагања се држе више за стратегијске сврхе, него за сврхе дневног трговања, и њима се активно не тргује.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ **За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године**

36. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ (наставак)

36.2. Циљеви управљања финансијским ризицима (наставак)

(2) Ризик ликвидности

Управљање ликвидношћу је централизовано на нивоу Групе. За управљање ризиком ликвидности одговоран је менаџмент Групе који је успоставио одређене процедуре у вези са дугорочним и краткорочним управљањем ризиком ликвидности.

Група својом имовином и обавезама управља на начин који јој обезбјеђује да у сваком тренутку испуњава све своје обавезе.

Група располаже довољним износом високо ликвидних средстава (готовина и готовински еквиваленти), као и континуираним приливом новчаних средстава од реализације услуга који омогућава да своје обавезе измирује у року доспијећа.

Група не користи финансијске деривате.

У циљу управљања ризиком ликвидности, Група је усвојила финансијске политике којима је дефинисана дисперзија у нивоима одлучивања приликом набавке одређених добара/услуга. Ова дисперзија је обезбијеђена утврђивањем лимита до којих поједина лица или органи у Групи одлучују о некој набавци.

Рочност доспијећа финансијске имовине и обавеза Групе на дан 30. јуна 2018. године и 31. децембра 2017. године:

Финансијска имовина	У Конвертибилним маркама				
	До 3 мјесеца	3-12 мјесеци	1-2 године	2-5 година	преко 5 година
30. јун 2018.					Укупно
Без камата					
-Кредити и потраживања (укључујући готовину и готовинске еквиваленте)	84,554,738	-	-	-	-
	84,554,738	-	-	-	-
Са фиксном каматном стопом					
-Фер вриједност по амортизованом трошку	115,869	2,370,874	15,112,841	42,472	239,490
	84,670,607	2,370,874	15,112,841	42,472	239,490
Укупно	84,670,607	2,370,874	15,112,841	42,472	239,490
31. децембар 2017.					
Ревизију обавио други ревизор					
Без камата					
-Кредити и потраживања (укључујући готовину и готовинске еквиваленте)	92,583,015	-	-	-	-
	92,583,015	-	-	-	-
Са фиксном каматном стопом					
-Фер вриједност по амортизованом трошку	5,260,946	3,601,349	18,540,906	9,115,550	202,048
	97,843,961	3,601,349	18,540,906	9,115,550	202,048
Укупно	97,843,961	3,601,349	18,540,906	9,115,550	202,048

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ

За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године

36. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ (наставак)

36.2. Циљеви управљања финансијским ризицима (наставак)

(2) Ризик ликвидности (наставак)

Финансијске обавезе

	До 3 мјесеца	3-12 мјесеци	1-2 године	2-5 година	У Конвертибилним маркама преко 5 година	Укупно
30. јун 2018.						
<i>Остале обавезе по амортизованом трошку</i>						
-Без камата	42,873,085	7,321,359	-	-	-	50,194,444
-Инструменти по варијабилној каматној стопи	7,679,054	19,962,987	20,947,361	29,491,304	29,837,577	107,918,283
Укупно	50,552,139	27,284,346	20,947,361	29,491,304	29,837,577	158,112,727
31. децембар 2017.						
<i>Ревизију обавио други ревизор Остале обавезе по амортизованом трошку</i>						
-Без камата	54,878,611	5,270,020	-	-	-	60,148,631
-Инструменти по варијабилној каматној стопи	7,169,393	18,655,043	20,796,596	11,558,215	2,642,551	60,821,798
Укупно	62,048,004	23,925,063	20,796,596	11,558,215	2,642,551	120,970,429

Преглед доспијећа финансијских инструмената (имовине и обавеза) је направљен на основу недисконтованих новчаних токова финансијске имовине и обавеза, укључујући и камате на ту имовину које ће бити зарађене (осим на средства за која Група очекује да ће се новчани ток појавити у другом периоду), односно на основу најранијег датума када се од Групе може тражити да плати настану обавезу.

Износи укључени у претходне табеле за финансијске инструменте (имовину и обавезе) по варијабилним каматним стопама могу бити предмет промјене уколико се промјене у варијабилним каматним стопама буду разликовале од процијењених каматних стопа утврђених на крају извјештајног периода.

(3) Кредитни ризик

Кредитни ризик се односи на ризик да друга страна неће испунити своје уговорне обавезе према Групи, што ће резултовати финансијским губитком Групе. Група је усвојила политике у вези са праћењем кредитне способности партнера, као и захтијевања одређених обезбјеђења (коллатерала), у случајевима гдје је то могуће, а у циљу смањивања ризика од потенцијалних финансијских губитака насталих неиспуњавањем одређених уговорних обавеза.

Кредитни ризик настаје код потраживања од правних и физичких лица, готовине и готовинских еквивалената, депозита у банкама и финансијским институцијама, као и преузетих обавеза.

Група је изложена кредитном ризику у ограниченој мјери. Обезбјеђење од кредитног ризика успостављено је предузимањем одређених мјера и активности на нивоу Групе. У случају неблаговременог измиривања обавеза корисника услуга према Групи, истима се онемогућава даље коришћење услуга.

Поред тога, Група нема значајну концентрацију кредитног ризика у вези са потраживањима, јер има велики број међусобно неповезаних купаца са појединачно малим износима дуговања. Поред онемогућавања даљег коришћења услуга, користе се и слједећи механизми наплате: репрограмирање дуга, компензације са правним лицима, утужења, вансудска поравнања и остало.

Наплата кредита датих запосленима у Групи се обезбјеђује кроз административне забране, односно умањење плата за адекватан износ рата, док запослени који напуштају Групу, уговором регулишу начин исплате преосталог дијела износа кредита у тренутку одласка из Групе.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ **За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године**

36. ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ (наставак)

36.2. Циљеви управљања финансијским ризицима (наставак)

(4) Фер вриједност

Фер вриједност финансијских средстава која нису вреднована по фер вриједности

Изузев као што је наведено у наредним табелама, менаџмент Групе сматра да књиговодствена вриједност финансијских средстава и финансијских обавеза, признатих у приложеним консолидованим финансијским извјештајима, апроксимира њиховој фер вриједности.

	30. јун 2018.		У Конвертибилним маркама 31. децембар 2017.	
	Књиговодствена вриједност	Фер вриједност	Књиговодствена вриједност	Фер вриједност
<i>Финансијска имовина:</i>				<i>Ревизију обавио други ревизор</i>
Финансијска имовина чија се фер вриједност мјери по амортизованом трошку	55,802	51,415	64,815	51,268
Укупно	55,802	51,415	64,815	51,268

Претпоставке које су коришћене за процјену тренутне тржишне вриједности финансијских средстава/обавеза су сљедеће:

- За краткорочне пласмане, позајмице и обавезе, књиговодствена вриједност је приближна фер вриједност због њиховог кратког рока доспијећа.
- За дугорочне пласмане и обавезе за израчунавање фер вриједности користи се метод дисконтовања будућих новчаних токова по тренутној тржишној каматној стопи, која је на располагању Групи за сличне финансијске инструменте.
- За хартије од вриједности расположиве за продају којима се тргује на активном тржишту израчунавање фер вриједности се врши на основу тренутне тржишне вриједности наведених хартија од вриједности.

Наредна табела представља анализу финансијских инструмената који су вредновани након почетног признавања по фер вриједности груписане у нивое од 1 до 3 у зависности од степена могућности процјене фер вриједности.

- Ниво 1 одмјеравања фер вриједности произлази из котиране тржишне вриједности (некориговане) на активним тржиштима за идентичну имовину и обавезе.
- Ниво 2 одмјеравања фер вриједности произлази из улазних параметара, различитих од котиране тржишне вриједности обухваћене Нивоом 1, а које су видљиве из средстава или обавеза, директно (на примјер, цијена) или индиректно (на примјер, проистекло из цијене).
- Ниво 3 одмјеравања фер вриједности произлази из техника процјењивања које укључују улазне параметре за финансијска средства или обавезе, а који представљају податке који се не могу наћи на тржишту (неистражени улазни параметри).

	У Конвертибилним маркама 30. јун 2018.			
	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Укупно
<i>Финансијска имовина:</i>				
Финансијска имовина чија се фер вриједност мјери кроз остали укупни резултат (Напомена 15)	5,895	-	-	5,895
Укупно	5,895	-	-	5,895

Укупни добици приказани у укупном осталом резултату се односе на финансијска средства чија се фер вриједност мјери кроз остали укупни резултат (Нова банка а.д. Бања Лука, *Напомена 15*).

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године
37. ИНФОРМАЦИЈЕ О СЕГМЕНТИМА
37.1. Информације о сегментима

На дан 30. јуни 2018. године, извјештајни сегменти Групе, у складу са МСФИ 8, су сљедећи:

1. Фиксна телефонија и интернет и
2. Мобилна телефонија.

37.2. Приходи и резултати сегмената

Приходи и резултати сегмената за период од шест мјесеци који се завршава на дан 30. јуни 2018. године дати су у прегледу који слиједи:

30. јуни 2018. године	У Конвертибилним маркама		
	Фиксна телефонија и интернет	Мобилна телефонија	Укупно
Приходи од продаје робе и услуга	93,865,632	117,399,122	211,264,754
Остали пословни приходи	404,830	1,727,567	2,132,397
Интерни обрачун између сегмената	30,350,040	15,056,008	45,406,048
Укупно пословни приходи	124,620,502	134,182,697	258,803,199
Трошкови материјала, робе и везаних услуга	(7,617,331)	(23,737,038)	(31,354,369)
Трошкови запослених	(18,317,374)	(22,093,319)	(40,410,693)
Трошкови амортизације	(25,180,921)	(26,074,172)	(51,255,093)
Трошкови производних услуга	(29,135,053)	(28,122,681)	(57,257,734)
Остали пословни расходи	(4,139,592)	(8,000,285)	(12,139,877)
Интерни обрачун између сегмената	(15,056,008)	(30,350,040)	(45,406,048)
Укупно пословни расходи	(99,446,279)	(138,377,535)	(237,823,814)
Пословни добитак	25,174,223	(4,194,838)	20,979,385
Финансијски приходи	486,872	752,552	1,239,424
Финансијски расходи	(258,828)	(428,121)	(686,949)
Финансијски приходи, нето	228,044	324,431	552,475
Учешће у добитку придруженог друштва	1,206,920	1,545,923	2,752,843
Добитак прије опорезивања	26,609,187	(2,324,484)	24,284,703
Порез на добитак	(1,047,220)	(1,388,175)	(2,435,395)
Нето добитак периода	25,561,967	(3,712,659)	21,849,308

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ
За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године
37. ИНФОРМАЦИЈЕ О СЕГМЕНТИМА (наставак)
37.2. Приходи и резултати сегмената (наставак)

Приходи и резултати сегмената за период од шест мјесеци који се завршава на дан 30. јуни 2017. године дати су у прегледу који слиједи:

30. јуни 2017. године <i>Ревизију обавио други ревизор</i>	У Конвертибилним маркама		
	Фиксна телефонија и интернет	Мобилна телефонија	Укупно
Приходи од продаје робе и услуга	92,625,341	115,335,105	207,960,446
Остали пословни приходи	405,242	1,671,501	2,076,743
Интерни обрачун између сегмената	25,678,652	15,782,749	41,461,401
Укупно пословни приходи	118,709,235	132,789,355	251,498,590
Трошкови материјала, робе и везаних услуга	(6,038,204)	(22,678,882)	(28,717,086)
Трошкови запослених	(17,143,169)	(21,211,759)	(38,354,928)
Трошкови амортизације	(28,465,336)	(24,370,898)	(52,836,234)
Учешће у губитку придруженог друштва	-	-	-
Трошкови производних услуга	(26,480,295)	(29,807,807)	(56,288,102)
Остали пословни расходи	(3,789,897)	(7,663,281)	(11,453,178)
Интерни обрачун између сегмената	(15,782,749)	(25,678,652)	(41,461,401)
Укупно пословни расходи	(97,699,650)	(131,411,279)	(229,110,929)
Пословни добитак	21,009,585	1,378,076	22,387,661
Финансијски приходи	719,178	864,539	1,583,717
Финансијски расходи	(72,859)	(172,210)	(245,069)
Финансијски приходи, нето	646,319	692,329	1,338,648
Учешће у добитку придруженог друштва	-	792,591	792,591
Добитак прије опорезивања	21,655,904	2,862,996	24,518,900
Порез на добитак	(1,171,918)	(1,553,473)	(2,725,391)
Нето добитак периода	20,483,986	1,309,523	21,793,509

Приходи и резултати сегмената приказани у претходним табелама (за период од шест мјесеци који се завршава на дан 30. јуни 2017. и 2018. године) представљају приходе генерисане од продаје екстерним купцима. Приходи између сегмената у току периода су елиминисани.

Рачуноводствене политике извјештајних сегмената су идентичне као и рачуноводствене политике Групе описане у *Напомени 3*.

Добитак сегмента представља профит сваког сегмента, са укљученом алокацијом свих трошкова и то на бази прихода остварених од стране сваког сегмента посебно. То представља критеријум по којем се извјештава према руководиоцима надлежним за доношење кључних одлука, у циљу алокације адекватних ресурса сегментима, као и анализе њихових резултата.

Приходи Групе од главних услуга су детаљно приказани у *Напомени 5* уз консолидоване финансијске извјештаје.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ

За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године

37. ИНФОРМАЦИЈЕ О СЕГМЕНТИМА (наставак)

37.3. Капитална улагања сегмената

Капитална улагања сегмената у току године су сљедећа:

	У Конвертибилним маркама		
	Фиксна телефонија и интернет	Мобилна телефонија	Укупно
30. јуни 2018. године			
Капитална улагања (Напомене 12 и 13)	47,569,023	44,131,684	91,700,707
30. јуни 2017. године			
Ревизију обавио други ревизор			
Капитална улагања (Напомене 12 и 13)	17,010,255	8,009,759	25,020,014

Капитална улагања обухватају набавке нематеријалних улагања, некретнина и опреме у току извјештајног периода.

38. ОПЕРАТИВНИ ЛИЗИНГ

Минимална закупнина призната као трошак у току периода од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године износи 8,151,059 Конвертибилних марака (упоредни период 2017. година: 8,674,647 Конвертибилних марака).

Преузете обавезе Групе по основу уговора о закупу пословних просторија и земљишта су сљедеће:

	У Конвертибилним маркама	
	30. јун 2018.	31. децембар 2017.
Не дуже од једне године	7,295,122	Ревизију обавио други ревизор 12,224,522
Дуже од једне године али краће од пет година	21,200,658	41,130,179
Дуже од пет година	11,394,362	27,432,591
	39,890,142	80,787,292

39. ПОРЕСКИ РИЗИЦИ

Република Српска и Босна и Херцеговина тренутно имају више закона који регулишу разне порезе уведене од стране надлежних органа. Порези који се плаћају укључују порез на додату вриједност, порез на добитак и порезе на плате (социјалне порезе), заједно са другим порезима. Поред тога, закони којима се регулишу ови порези нису били примјењивани дуже вријеме за разлику од развијенијих тржишних привреда; док су прописи којим се врши имплементација ових закона често нејасни или не постоје.

Сходно томе, у погледу питања везаних за пореске законе ограничен је број случајева који се могу користити као примјер. Често постоје разлике у мишљењу међу државним министарствима и организацијама везано за правну интерпретацију законских одредби што може довести до неизвјесности и сукоба интереса. Пореске пријаве, заједно са другим областима законског регулисања (на примјер, питања царина и девизне контроле) су предмет прегледа и контрола од више овлашћених органа којима је законом омогућено прописивање јако строгих казни и затезних камата.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ

За период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2018. године

39. ПОРЕСКИ РИЗИЦИ (наставак)

Тумачење пореских закона од стране пореских власти у односу на трансакције и активности Групе могу се разликовати од тумачења менаџмента. Као резултат изнесеног, трансакције могу бити оспорене од стране пореских власти и Групи може бити одређен додатни износ пореза, казни и камата. У складу са Законом о Пореској управи Републике Српске, период застарјелости пореске обавезе је пет година. То практично значи да пореске власти имају права да одреде плаћање неизмирених обавеза у року од пет година од тренутка када је обавеза настала. Ове чињенице утичу да порески ризик у Републици Српској и Босни и Херцеговини буде значајнији од оног у земљама са развијенијим пореским системом.

Поред наведеног, Група има значајне трансакције са повезаним правним лицима. Иако менаџмент Групе сматра да Група посједује довољну и адекватну пратећу документацију у вези са трансферним цијенама, постоји неизвјесност да се захтјеви и тумачења пореских и других органа разликују од тумачења менаџмента. Менаџмент Групе сматра да евентуална различита тумачења неће имати материјално значајних посљедица по консолидоване финансијске извјештаје Групе.

40. ТЕКУЋА ЕКОНОМСКА СИТУАЦИЈА И ЊЕН УТИЦАЈ НА ПОСЛОВАЊЕ ГРУПЕ

Као што се и очекивало, и у току извјештајног периода Група је, била под одређеним утицајем погоршаних економских услова на тржишту Републике Српске и Босне и Херцеговине. Вјероватно је да ће Група и у наредном периоду, пословати у отежаним и неизвјесним привредним околностима, и то као посљедица слабљења општих економских активности у Републици Српској и Босни и Херцеговини.

41. ДЕВИЗНИ КУРСЕВИ

Средњи курсеви за девизе, утврђени на међубанкарском тржишту девиза, примијењени за прерачун девизних позиција извјештаја о финансијском положају у Конвертибилне марке, за поједине главне валуте су били сљедећи:

	У Конвертибилним маркама	
	30. јун 2018.	31. децембар 2017.
Евро (EUR)	1.95583	1.95583
Динар (RSD)	0.01656	0.01651
Амерички долар (USD)	1.67767	1.63081
Швајцарски франак (CHF)	1.69057	1.67136